

Οδηγός Παρεμβάσεων Αγροτικής Ανάπτυξης 2023-27

Μέτρα πληροφόρησης σχετικά με την **ΚΑΠ**
στην **Ελλάδα**

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε η χορηγούσα αρχή μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνες για αυτές.

Συγγραφή:

Χρήστος Καρατζάς, AGRENAOS
Βασιλική Τσιγαρίδα, AGRENAOS

Γραφιστική επιμέλεια:

Γεωργία Πετροπούλου

Δήλωση Πνευματικών Δικαιωμάτων (Copyright Notice)

© 2025, AGRENAOS, Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Το παρόν εγχειρίδιο και το σύνολο του περιεχομένου του προστατεύονται από την ισχύουσα νομοθεσία περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται αυστηρά, χωρίς την προηγούμενη ρητή και έγγραφη άδεια του νόμιμου δικαιούχου, η ολική ή μερική αναπαραγωγή, αντιγραφή, αποθήκευση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, μετάφραση, προσαρμογή ή οποιαδήποτε άλλη μορφή χρήσης ή εκμετάλλευσης του παρόντος έργου, με οποιοδήποτε μέσο ή διαδικασία.

Όρος Περί Ευθύνης

Το παρόν εγχειρίδιο παρέχεται αποκλειστικά για ενημερωτικούς και εκπαιδευτικούς σκοπούς. Ο δικαιούχος και ο εκδότης δεν φέρουν καμία ευθύνη για τυχόν σφάλματα, παραλείψεις ή ανακρίβειες, ούτε για οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση ζημία που μπορεί να προκύψει από τη χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτό. Ο αναγνώστης φέρει την πλήρη και αποκλειστική ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση του περιεχομένου.

Η μη εξουσιοδοτημένη χρήση του παρόντος υλικού συνιστά παραβίαση της σχετικής νομοθεσίας και δύναται να επιφέρει αστικές και/ή ποινικές κυρώσεις σύμφωνα με τον νόμο.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	7
Σύντομες πληροφορίες για τις ΠΑΑ 2023-27	8
Παρέμβαση Π3-70-1.1: Προστασία άγριας ζωής εντός των προστατευόμενων περιοχών	10
Παρέμβαση Π3-70-1.2: Ενισχύσεις για την προστασία του αγροτικού τοπίου	12
Παρέμβαση Π3-70-1.3: Εφαρμογή εναλλακτικών μεθόδων φυτοπροστασίας με στόχο τη μείωση των φυτοφαρμάκων	13
Παρέμβαση Π3-70-1.4: Προστασία και διατήρηση τοπικών αβελτίωτων πληθυσμών - ποικιλιών (φυτογενετικού υλικού) που κινδυνεύουν από γενετική διάβρωση	16
Παρέμβαση Π3-70-1.5: Διατήρηση απειλούμενων αυτόχθονων φυλών αγροτικών ζώων	17
Παρέμβαση Π3-70-1.6: Ενισχύσεις για την ανάληψη πρόσθετων γεωργο - περιβαλλοντικών υποχρεώσεων από τους μελισσοκόμους για την προστασία των μελισσοσμηνών και την ενίσχυση της βιοποικιλότητας	18
Παρέμβαση Π3-70-2.1: Ενισχύσεις για τη μετατροπή σε βιολογικές πρακτικές και μεθόδους (νεοεισερχόμενοι στη βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία)	19
Παρέμβαση Π3-70-3.1: Καλή μεταχείριση (ευζωία) των παραγωγικών ζώων	21
Παρέμβαση Π3-70-3.2: Μείωση της χρήσης αντιβιοτικών στην αιγοπροβατοτροφία	23
Παρέμβαση Π3-70-4.1: Δάσωση και δημιουργία δασικών εκτάσεων (β' φάση δάσωσης που καλύπτει δαπάνες συντήρησης και αποζημίωση απώλειας εισοδήματος)	24
Παρέμβαση Π3-70-5.1: Μείωση αποτυπώματος άνθρακα σε αρόσιμες καλλιέργειες	25
Παρέμβαση Π3-71: Ενισχύσεις σε περιοχές που χαρακτηρίζονται από φυσικά ή άλλα ειδικά μειονεκτήματα	27
Παρέμβαση Π3-73-2.1: Σχέδια Βελτίωσης Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων που συμβάλλουν στην Ανταγωνιστικότητα	29
Παρέμβαση Π3-73-2.2: Επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις που συμβάλλουν στην εξοικονόμηση ύδατος	31
Παρέμβαση Π3-73-2.3: Στήριξη για επενδύσεις στη μεταποίηση/ εμπορία και/ή ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων	32
Παρέμβαση Π3-73-2.4: Επενδύσεις στη βιοασφάλεια των παραγωγικών ζώων	34
Παρέμβαση Π3-73-2.5: Επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις για την προστασία από φυσικές καταστροφές, δυσμενή κλιματικά φαινόμενα και καταστροφικά συμβάντα	35

Παρέμβαση Π3-73-2.6: Επενδύσεις κυκλικής οικονομίας και ενεργειακές επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις.....	37
Παρέμβαση Π3-73-2.8: Επενδύσεις για τη βελτίωση της ευζωίας των παραγωγικών ζώων ..	39
Παρέμβαση Π3-73-2.9: Επενδύσεις για τον εκσυγχρονισμό και την κατασκευή θερμοκηπίων φυτικής παραγωγής	41
Παρέμβαση Π3-73-3.2: Μη παραγωγικές επενδύσεις για την αειφορική διαχείριση και προστασία μεγάλων θηλαστικών (Αρκούδα, Λύκο, Τσακάλι και Ελάφι)	42
Παρέμβαση Π3-73-3.3: Μη παραγωγικές επενδύσεις για την προστασία από τη διάβρωση, για τη συγκράτηση του εδαφικού νερού και θρεπτικών συστατικών, μέσω κατασκευής νέων αναβαθμίδων	43
Παρέμβαση Π3-73-3.4: Μη παραγωγικές επενδύσεις για την εγκατάσταση δασοπονικών φυτειών (α΄ φάση δάσωσης για τη δημιουργία δασικών εκτάσεων σε γεωργικές γαίες).....	44
Παρέμβαση Π3-73-3.5: Προστασία, διατήρηση και βελτίωση των γενετικών πόρων στην κτηνοτροφία.....	45
Παρέμβαση Π3-75.1: Εγκατάσταση γεωργών νεαρής ηλικίας.....	46
Παρέμβαση Π3-76-1.1: Επιδότηση Ασφαλίστρου προαιρετικής ασφάλισης	48
Παρέμβαση Π3-77-1.1: Σύσταση Ομάδων και Οργανώσεων Παραγωγών και Διεπαγγελματικών οργανώσεων στον τομέα της Γεωργίας	49
Παρέμβαση Π3-77-2.1: Συστήματα Ποιότητας Γεωργικών Προϊόντων και Τροφίμων	50
Παρέμβαση Π3-77-3.1: Ανάπτυξη συνεργασιών μέσω Επιχειρησιακών Ομάδων (ΕΟ) της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας	51
Παρέμβαση Π3-77-4.1: Στήριξη για τοπική ανάπτυξη μέσω του LEADER (ΤΑΠΤοΚ - Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων)	53
Παρέμβαση Π3-78.1: Εκπαίδευση - κατάρτιση γεωργών – δασοκόμων	55
Παρέμβαση Π3-78.2: Συμβουλευτικές υπηρεσίες γεωργών και δασοκόμων και λοιπών ενδιαφερόμενων ομάδων (stakeholders) καθώς και κατάρτιση Γεωργικών και Δασοκομικών Συμβούλων	56

Ποιους στόχους έχουν οι Παρεμβάσεις Αγροτικής Ανάπτυξης 2023-27

43.550

γεωργικές
συμβουλές

7.980

παραγωγούς
σε συστήματα
ποιότητας

8.542

προγράμματα
εκπαίδευσης

394

Επιχειρησιακές
Ομάδες

150

Ομάδες και
Οργανώσεις
Παραγωγών

3.157.108

εκτάρια σε
προαιρετική
ασφάλιση

27.011

νέοι αγρότες

500

θερμοκήπια

110

μονάδες
μεταποίησης

1.312

σχέδια
βελτίωσης

367.475

μονάδες ζωικού
κεφαλαίου για
ευζωία

506.700

εκτάρια στη
βιολογική
παραγωγή

671.040

εκτάρια
για μείωση
φυτοφαρμάκων

Εισαγωγή

Η παρούσα έκδοση αποτελεί μέρος του προγράμματος ενημέρωσης για την Κοινή Αγροτική Πολιτική που έχει αναλάβει η εταιρεία παροχής γεωργικών συμβουλευτικών υπηρεσιών **AGRENAOS**, στο πλαίσιο του προγράμματος **CAP4YOU** (IMCAP-2025-INFOME), που χρηματοδοτείται από την Ε.Ε. Ο γενικός στόχος του έργου CAP4YOU είναι η ευαισθητοποίηση των αγροτών, των γεωργικών συμβούλων, των νέων και φοιτητών σχετικά με την **Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ)**. Το έργο θα παρέχει τα πιο αποτελεσματικά μέσα ενημέρωσης όπως την παραγωγή και διανομή υλικού, δραστηριότητες προβολής στο διαδίκτυο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, σεμινάρια και εργαστήρια, με σκοπό τη διάδοση πληροφοριών σχετικά με το Στρατηγικό Σχέδιο της ΚΑΠ 2023-2027. Η πρόταση θα χρησιμοποιήσει τα υπάρχοντα δίκτυα και καθιερωμένα κανάλια διάδοσης για να βοηθήσει το κοινό να κατανοήσει πώς η ΚΑΠ υποστηρίζει το εισόδημα των αγροτών και την ανάπτυξη στις αγροτικές περιοχές, προωθεί ένα πιο βιώσιμο μοντέλο παραγωγής στη γεωργία και ενισχύει τη θέση των αγροτών στην αλυσίδα αξίας.

Ο οδηγός περιγράφει με συνοπτικό και κατανοητό τρόπο όλες τις παρεμβάσεις αναλύοντας τις επιλέξιμες δαπάνες, τους στόχους και το αντικείμενό τους και παρέχοντας πληροφορίες για όσες είναι ολοκληρωμένες, σε εξέλιξη ή σε διαδικασία προδημοσίευσης. Αξίζουν προσοχής κάποιες επισημάνσεις που θα βοηθήσουν τον αναγνώστη: πρώτον, οι σελίδες που ακολουθούν προέρχονται από την έκδοση 4.2 (19.12.2024) του εγκεκριμένου Στρατηγικού Σχεδίου της ΚΑΠ 2023-27, που ήταν διαθέσιμο κατά τη συγγραφή του παρόντος εγχειριδίου. Καθώς οι τροποποιήσεις γίνονται σε ετήσια βάση είναι πιθανό κάποια σημεία του οδηγού να αλλάξουν στην επόμενη αναθεώρηση. Δεύτερον, για να γίνει πιο χρηστικό το περιεχόμενο έχουν παραληφθεί ορισμένες παρεμβάσεις του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης που, είτε απευθύνονται σε δημόσιους φορείς (π.χ. οδοποιία), είτε αφορούν τον δασοκομικό τομέα και τους διαχειριστές δασικών εκτάσεων.

Οι νέες Παρεμβάσεις Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) θα ενισχύσουν τον αγροτικό τομέα με έναν προϋπολογισμό άνω των 3,6 δις €, ποσό που μπορεί να επιφέρει σημαντική βελτίωση στην ανταγωνιστικότητα και βιωσιμότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της Ελλάδας. Ευελπιστώ ο οδηγός αυτός να συμβάλει στη διάχυση της γνώσης και να βοηθήσει τους δικαιούχους να προγραμματίσουν και να σχεδιάσουν καλύτερα τις αλλαγές εκείνες στη γεωργική τους εκμετάλλευση που μπορούν να χρηματοδοτηθούν από την ΚΑΠ.

Ο συντονιστής του έργου CAP4YOU

Χρήστος Καρατζάς

Γεωργικός Σύμβουλος - **AGRENAOS**

Νοέμβριος 2025

Σύντομες πληροφορίες για τις **ΠΑΑ 2023-27**

ΠΥΛΩΝΑΣ 1

71,4%

Άμεσες Ενισχύσεις

9.621,62 εκατ €

ΠΥΛΩΝΑΣ 2

27,0%

Αγροτική Ανάπτυξη

3.635,97 εκατ €

ΠΥΛΩΝΑΣ 1

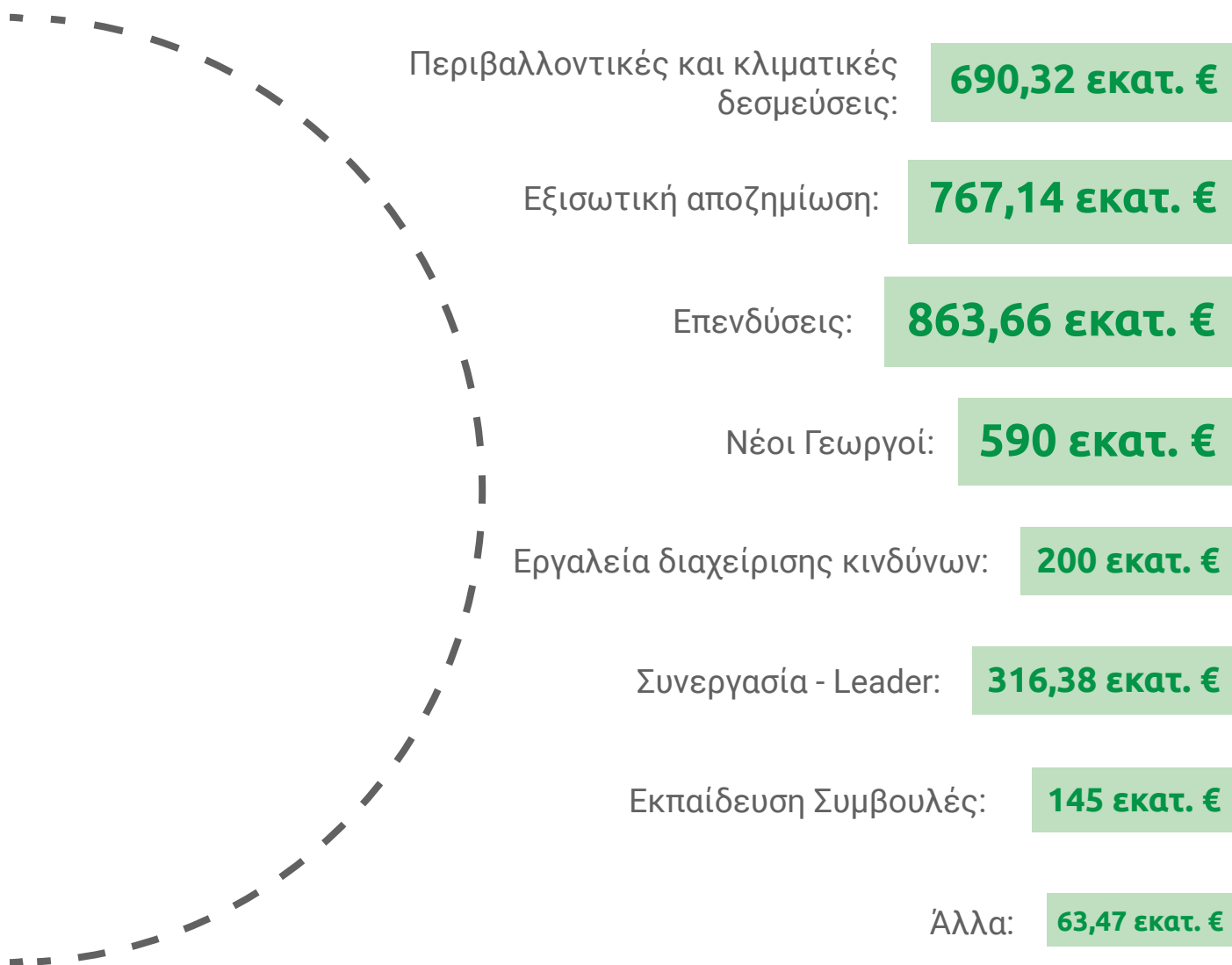
1,6%

Τομεακά Προγράμματα

220,23 εκατ €

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ: 3.635,97 εκατ. €

Παρέμβαση

Π3-70-1.1**Προστασία άγριας ζωής εντός των προστατευόμενων περιοχών****ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ (20.06.2025)****Πεδίο Εφαρμογής:****Δράση 1:** Προστασία άγριας ορνιθοπανίδας στις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (SPA)**Δράση 2:** Προστασία άγριας ζωής μεγάλων θηλαστικών (Αρκούδα & Τσακάλι) σε γεωργικές εκτάσεις που αποτελούν βιοτόπους των θηλαστικών εντός και σε όμορες περιοχές του δικτύου NATURA 2000Κοινοτική Δαπάνη: **7,20 εκ. €**Συνολική Δαπάνη: **8,47 εκ. €**Αριθμός εκταρίων: **74.170**Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: **Ναι** - Δράση 10.1.1 - επέκταση με προσθήκη Δράσης 2**Δράση 1:****Προστασία της Άγριας Ορνιθοπανίδας****Στόχος:** η διατήρηση και προστασία της άγριας, σπάνιας ή απειλούμενων ειδών ορνιθοπανίδας, της οποίας το ενδιαίτημα συνδέεται στενά με τις αγροτικές γαίες, προσφέροντας τροφή και χώρους φωλιάσματος και αναπαραγωγής.**Δικαιούχοι:** γεωργοί, φυσικά και νομικά πρόσωπα ή ομάδες αυτών που καλλιεργούν χειμερινά σιτηρά, αραβόσιτο, κτηνοτροφικά φυτά χλόωσης και ψυχανθή.**Προϋποθέσεις:** η δράση να εφαρμόζεται σε ενιαία αγροτεμάχια της εκμετάλλευσης, τα οποία κατέχονται νόμιμα όλη την περίοδο της δέσμευσης, σε έκταση τουλάχιστον **10% της ενταγμένης γεωργικής έκτασης** και οι δεσμεύσεις να διατηρούνται για **5 έτη** (με δυνατότητα ετήσιας παράτασης).**Ποσά ενίσχυσης:** Αραβόσιτος: 224€/ha/έτος, Κτηνοτροφικά φυτά χλόωσης, Ψυχανθή: 128€/ha/έτος, Χειμερινά σιτηρά: 55€/ha/έτος.**Επιλέξιμες δαπάνες:** ετήσια ενίσχυση βάσει τυποποιημένου πρόσθετου κόστους/διαφυγόντος εισοδήματος.**Διαδικασία:** οι παραγωγοί δεσμεύονται για μία πενταετία να **μη συγκομίζουν το 10% της παραγωγής** των επιλέξιμων καλλιεργειών για 3 μήνες μετά τη συνήθη, κατά περίπτωση, ημερομηνία συγκομιδής. Στα αγροτεμάχια αυτά απαγορεύεται η χρήση συνθετικών λιπασμάτων και χημικών φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

Δράση 2:**Προστασία άγριας ζωής μεγάλων θηλαστικών
(Αρκούδα & Τσακάλι)**

Στόχος: η διατήρηση και η προστασία απειλούμενων **μεγάλων θηλαστικών (Αρκούδα & Τσακάλι)** των οποίων ο βιότοπος εξαρτάται μερικώς από τις γεωργικές καλλιέργειες και οι πληθυσμοί τους έχουν υποστεί σοβαρή μείωση κατά τις τελευταίες δεκαετίες.

Δικαιούχοι: γεωργοί, φυσικά και νομικά πρόσωπα ή ομάδες αυτών που καλλιεργούν **καλαμπόκι, ηλίανθο, αμπέλια, δενδρώδεις καλλιέργειες** (όπως αχλάδια, μήλα, κεράσια, κορόμηλα, δαμάσκηνα, φουντούκια, καρύδια, κάστανα), **κηπευτικά, σιτηρά, κτηνοτροφικά φυτά και μηδική.**

Προτεραιότητα: οι δικαιούχοι έχουν προτεραιότητα ένταξης στη δράση **Π3-73-3.2 - Μη παραγωγικές επενδύσεις για την αειφορική διαχείριση και προστασία μεγάλων θηλαστικών** (Αρκούδα, Λύκο, Τσακάλι), για την προμήθεια ηλεκτροφόρου σύρματος περίφραξης.

Προϋποθέσεις: η δράση να εφαρμόζεται σε **ενιαία αγροτεμάχια** της εκμετάλλευσης, σε έκταση τουλάχιστον **10% της καλλιεργούμενης επιφάνειας** και οι δεσμεύσεις να διατηρούνται για **5 έτη** (με δυνατότητα ετήσιας παράτασης).

Ποσά ενίσχυσης:	
Αραβόσιτος: 224€/ha/έτος	Πυρηνόκαρπα: 433€/ha/έτος
Επιτραπέζιο Σταφύλι: 816€/ha/έτος	Κτηνοτροφικά φυτά χλόωσης, ψυχανθή: 128€/ha/έτος
Οινοποιήσιμο Σταφύλι: 435€/ha/έτος	Χειμερινά σιτηρά: 55€/ha/έτος
Μηλοειδή: 666€/ha/έτος	Ηλίανθος: 101€/ha/έτος

Χάρτης 1: Χάρτης περιοχών Natura 2000 (πορτοκαλί περιοχές: SPA – Οδηγία για τα άγρια πτηνά, μπλε περιοχές: Οδηγία για οικοτόπους, πράσινες περιοχές: αφορούν και τις δύο οδηγίες) Πηγή: ΕΕΑ, 2020

Επιλέξιμες δαπάνες: ετήσια ενίσχυση βάσει τυποποιημένου πρόσθετου κόστους/διαφυγόντος εισοδήματος.

Διαδικασία: Οι δικαιούχοι δεσμεύονται να:

- αφήνουν **ασυγκόμιστη παραγωγή**, από τα επιλέξιμα είδη καλλιεργειών, που να αντιστοιχεί στο **10%** της καλλιεργούμενης επιφάνειας. Στην εν λόγω έκταση απαγορεύεται ο ψεκασμός με χημικά φυτοπροστατευτικά προϊόντα και ζιζανιοκτόνα και η χρήση δολωμάτων.
- διατηρούν στις ασυγκόμιστες εκτάσεις **ελεύθερη πρόσβαση στην άγρια ζωή**, τα υπάρχοντα μονοπάτια και τα μικρά αρδευτικά κανάλια.

Παρέμβαση

Π3-70-1.2**Ενισχύσεις για την προστασία του αγροτικού τοπίου****ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ (26.06.2025)****Πεδίο Εφαρμογής:****Δράση 1:** Προστασία παραδοσιακού Ελαιώνα Άμφισσας**Δράση 2:** Διατήρηση αμπελοκομικής πρακτικής στον αμπελώνα νήσων Θήρας και ΘηρασιάςΚοινοτική Δαπάνη: **8,80 εκ. €**Συνολική Δαπάνη: **10,55 εκ. €**Αριθμός εκταρίων: **14.745**Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: **Ναι** - Δράση 10.1.2 & Δράση 10.1.3**Δράση 1:****Προστασία παραδοσιακού Ελαιώνα Άμφισσας****Στόχος:** η διατήρηση της παραδοσιακής μορφής του ελαιώνα της Άμφισσας.**Δικαιούχοι:** γεωργοί, φυσικά και νομικά πρόσωπα ή ομάδες αυτών με ελαιοτεμάχια στην περιοχή «Ελαιώνας της Άμφισσας».**Ποσά ενίσχυσης:** Μέγιστο ποσό ενίσχυσης: **702,48 €/ha/έτος**.**Επιλέξιμες δαπάνες:** ετήσια ενίσχυση βάσει τυποποιημένου πρόσθετου κόστους/διαφυγόντος εισοδήματος.**Διαδικασία:** Οι ενταγμένοι δικαιούχοι αναλαμβάνουν:

- τη διατήρηση των ελαιόδεντρων στην **υφιστάμενη μορφή** τους (κορμός, κόμη, ύψος) χωρίς να γίνονται ενέργειες ανανέωσής τους,
- την εφαρμογή **χειρωνακτικής ζιζανιοκτονίας** στα αναχώματα («τράφια») με σκοπό τη διατήρηση των αγροτεμαχίων («λαχιδιών») στη σημερινή τους μορφή,
- τη διατήρηση **πυκνότητας φύτευσης** των ενταγμένων ελαιοτεμαχίων μεταξύ 80-250 ελαιόδεντρων/ha,
- τη διατήρηση σε **ύψος τουλάχιστον τεσσάρων μέτρων** των ελαιόδεντρων,
- την κάλυψη της ενταγμένης εκμετάλλευσης από το πρόγραμμα **καταπολέμησης του δάκου της ελιάς με δολωματικό ψεκασμό** ή την εφαρμογή σε αυτή συστήματος **βιολογικής γεωργίας**. Η δέσμευση αυτή δεν ενισχύεται χωριστά στο πλαίσιο της δράσης.

Δράση 2:**Διατήρηση αμπελοκομικής πρακτικής στον αμπελώνα νήσων Θήρας και Θηρασιάς**

Στόχος: η διατήρηση της παραδοσιακής μορφής του αμπελώνα της Θήρας (νήσοι Θήρας και Θηρασιάς), που διαμορφώνει το αγροτικό τοπίο στα ηφαιστιογενή τους εδάφη.

Δικαιούχοι: γεωργοί, φυσικά και νομικά πρόσωπα ή ομάδες αυτών, που καλλιεργούν αμπέλι στα νησιά Θήρας και Θηρασιάς.

Ποσά ενίσχυσης: Μέγιστο ποσό ενίσχυσης: **765 €/ha/έτος**.

Επιλέξιμες δαπάνες: ετήσια ενίσχυση βάσει τυποποιημένου πρόσθετου κόστους/διαφυγόντος εισοδήματος.

Διαδικασία: Οι δεσμεύσεις συνίστανται στα παρακάτω:

- διατήρηση του παραδοσιακού τρόπου κλαδέματος
- δημιουργία χώρου **οικολογικής αντιστάθμισης** πέριξ του αγροτεμαχίου ελάχιστου πλάτους 0,5μ, στον οποίο εφαρμόζεται χειρωνακτική ζιζανιοκτονία.

Παρέμβαση

Π3-70-1.3

Εφαρμογή εναλλακτικών μεθόδων φυτοπροστασίας με στόχο τη μείωση των φυτοφαρμάκων

Πεδίο Εφαρμογής: για τη Δράση 1 οι περιοχές καλλιέργειας **ρυζιού** και για τη Δράση 2 οι περιοχές των επιλέξιμων **δενδρωδών και αροτραίων** καλλιεργειών.

Κοινοτική Δαπάνη: **239,21 εκ. €**Συνολική Δαπάνη: **281,76 εκ. €**Αριθμός εκταρίων: **671.040**Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: **Ναι** - Δράση 10.1.7 & Δράση 10.1.8

Δράση 1:**Εναλλακτική καταπολέμηση ζιζανίων στους ορυζώνες**

Στόχος: η αποφυγή της **χημικής ζιζανιοκτονίας** σε περιοχές καλλιέργειας **ρυζιού**.

Δικαιούχοι: γεωργοί, φυσικά και νομικά πρόσωπα ή ομάδες αυτών με καλλιέργειες ρυζιού.

Προϋποθέσεις: η δράση εφαρμόζεται σε **ορυζώνες σε σταθερά αγροτεμάχια** καθ' όλη τη διάρκεια της πενταετίας, κατ' έτος και καθ' όλη την περίοδο της δέσμευσης.

Ποσά ενίσχυσης: **210 €/ha/έτος**.

Επιλέξιμες δαπάνες: ετήσια ενίσχυση βάσει τυποποιημένου πρόσθετου κόστους/διαφυγόντος εισοδήματος.

Διαδικασία: Οι δεσμεύσεις που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο της δράσης είναι:

- μέθοδος **ψευδοσποράς** (εισαγωγή νερού, ψευδοσπορά, απομάκρυνση πλεονάζοντος νερού, μηχανική ζιζανιοκτονία),
- χρήση κατ' έτος **πιστοποιημένου σπόρου ρυζιού**, ο οποίος είναι απαλλαγμένος σπόρων ζιζανίων, σε ένα ελάχιστο ποσοστό της τάξης του 30%,
- **απαγόρευση** εφαρμογής τόσο προσπαρτικών, όσο και προφυτρωτικών **χημικών ζιζανιοκτόνων**.

Χάρτης 2: Καλλιέργεια ρυζιού στην Ελλάδα - Πηγή: ΥΠΑΑΤ, 2007

Δράση 2:**Εφαρμογή της μεθόδου παρεμπόδισης σύζευξης των εντομολογικών εχθρών των καλλιεργειών (ΚΟΜΦΟΥΖΙΟ)****ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ 1ης ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ (05.05.2025)**

Στόχος: η υιοθέτηση εναλλακτικών μεθόδων **φυτοπροστασίας** με στόχο τη μείωση της χρήσης χημικών σκευασμάτων. *Η δράση είναι συμπληρωματική της παρέμβασης (οικολογικό πρόγραμμα) "Π1-31.6" για το κομφούζιο, ενώ στοχεύει σε εκτάσεις καλλιεργειών που εντάσσονται για πρώτη φορά.*

Δικαιούχοι: γεωργοί, φυσικά και νομικά πρόσωπα ή ομάδες αυτών.

Έγκριση 12.129 δικαιούχων με συνολική έκταση 289.600 στρέμματα στην 1η Πρόσκληση.

Προτεραιότητα: ενισχύονται κατά προτεραιότητα δικαιούχοι οι οποίοι είναι μέλη αναγνωρισμένης ομάδας ή/και οργάνωσης παραγωγών, η ενισχυόμενη έκταση τους βρίσκεται σε υδατικό σύστημα με κακή ποιοτική (χημική) κατάσταση, όσον αφορά στα υπόγεια ύδατα ή βρίσκεται εντός προστατευόμενης περιοχής ή στην περίπτωση των αρόσιμων καλλιεργειών, είναι μεγαλύτερη των 4 ha.

Προϋποθέσεις: η δράση εφαρμόζεται στις ακόλουθες καλλιέργειες: **ροδακινιά, νεκταρινιά, βερικοκιά, μηλιά, αχλαδιά, κυδωνιά, καρυδιά, δαμασκηνιά, αμπέλι** (οινοποιήσιμο, επιτραπέζιο – σταφίδα), **εσπεριδοειδή και βαμβάκι.**

Ποσά ενίσχυσης:

Δεσμεύσεις	Ύψος ενίσχυσης (€/Ha/έτος)	
Καλλιέργεια	3 πρώτα έτη	2 επόμενα έτη
Εσπεριδοειδή	675	736
Ροδακινιά, Νεκταρινιά και Βερικοκιά	609	858
Δαμασκηνιά	561	739
Βαμβάκι	296	360

Καλλιέργεια	3 πρώτα έτη	2 επόμενα έτη
Επιτραπέζιο αμπέλι, σταφίδα - Ευδεμίδα	1.092	1.228
Επιτραπέζιο αμπέλι, σταφίδα - Ψευδόκοκκος	1.034	1.201
Οινοποιήσιμο αμπέλι - Ευδεμίδα	503	638
Οινοποιήσιμο αμπέλι - Ψευδόκοκκος	417	496
Μηλιά, Αχλαδιά, Κυδωνιά, Καρυδιά	993	1.117

Επιλέξιμες δαπάνες: ετήσια ενίσχυση βάσει τυποποιημένου πρόσθετου κόστους/διαφυγόντος εισοδήματος όπου συμπεριλαμβάνεται το κόστος συναλλαγής.

Διαδικασία: για την αντιμετώπιση των **εντομολογικών εχθρών-στόχων** της δράσης, κατά τα πρώτα έτη εφαρμογής γίνεται **υποχρεωτική χρήση φερομονικών σκευασμάτων φυτοπροστασίας** και εφόσον απαιτείται, συμπληρωματικά της εφαρμογής φερομονικών, χρήση συμβατών με τη βιολογική γεωργία φυτοπροστατευτικών προϊόντων – σκευασμάτων φυτοπροστασίας ή/και **φυτοπροστατευτικών προϊόντων μη συμβατών με τη βιολογική γεωργία (μικτή χρήση).**

Τα τελευταία έτη, γίνεται υποχρεωτική χρήση φερομονικών σκευασμάτων φυτοπροστασίας και, όπου απαιτείται, συμπληρωματικά της εφαρμογής φερομονικών, χρήση συμβατών με τη βιολογική γεωργία φυτοπροστατευτικών προϊόντων – σκευασμάτων φυτοπροστασίας, ενώ **δεν επιτρέπεται η χρήση χημικών (συνθετικών) φυτοπροστατευτικών προϊόντων που δεν είναι συμβατά με τη βιολογική γεωργία.**

Για τα **πυρηνόκαρπα** (συμπεριλαμβανομένης της δαμασκηνιάς), **εσπεριδοειδή και βαμβάκι**, η μικτή χρήση αφορά τα **δύο πρώτα έτη** και η χρήση φερομονικών και, όπου απαιτείται, χρήση συμβατών με τη βιολογική γεωργία φυτοπροστατευτικών, τα **τρία τελευταία έτη**. Για το **αμπέλι**, την **καρυδιά** και τα **μηλοειδή**, η μικτή χρήση αφορά τα **τρία πρώτα έτη** και η χρήση φερομονικών και, όπου απαιτείται, χρήση συμβατών με τη βιολογική γεωργία φυτοπροστατευτικών, τα **δύο τελευταία έτη**.

Κατά τη δεύτερη φάση της πλήρους εφαρμογής της μεθόδου «ΚΟΜΦΟΥΖΙΟ», ο **αποκλεισμός χρήσης των χημικών (συνθετικών) φυτοπροστατευτικών προϊόντων** μη συμβατών με τη βιολογική γεωργία, αφορά τα έντομα-στόχους.

Παρέμβαση

P3-70-1.4

Προστασία και διατήρηση τοπικών αβελτίωτων πληθυσμών - ποικιλιών (φυτογενετικού υλικού) που κινδυνεύουν από γενετική διάβρωση

Πεδίο Εφαρμογής: τοπικοί αβελτίωτοι πληθυσμοί - ποικιλίες που κινδυνεύουν από γενετική διάβρωση.

Κοινοτική Δαπάνη: **8,0 εκ. €**

Συνολική Δαπάνη: **9,43 εκ. €**

Αριθμός εκταρίων: **10.725**

Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: **Ναι** - Δράση 10.1.10

Στόχος: η προστασία **τοπικών αβελτίωτων πληθυσμών - ποικιλιών** που κινδυνεύουν από γενετική διάβρωση μέσω προώθησης της καλλιέργειάς τους.

Δικαιούχοι: γεωργοί, φυσικά και νομικά πρόσωπα ή ομάδες αυτών, οι οποίοι κατέχουν γεωργική εκμετάλλευση και καλλιεργούν μία ή περισσότερες ποικιλίες των Πινάκων «Κατάλογος τοπικών αβελτίωτων πληθυσμών - ποικιλιών που κινδυνεύουν από γενετική διάβρωση».

Ποσά ενίσχυσης:	
Ψυχανθή: 753€/ha/έτος	Αρωματικά Φαρμακευτικά φυτά: 989€/ha/έτος
Λαχανικά υπαίθρου: 2.501€/ha/έτος	Ελιά: 782€/ha/έτος
Αραβόσιτος: 722€/ha/έτος	Αμπέλι: 690€/ha/έτος
Χειμερινά σιτηρά: 435€/ha/έτος	Λοιπές Δενδρώδεις: 2.789€/ha/έτος

Επιλέξιμες δαπάνες: ετήσια ενίσχυση βάσει τυποποιημένου πρόσθετου κόστους/διαφυγόντος εισοδήματος. Συμπεριλαμβάνεται το κόστος συναλλαγής που περιλαμβάνει: α) έξοδα αποστολής σπόρων ή άλλων μερών του φυτού, β) κόστος των εργαστηριακών ελέγχων του αρμόδιου φορέα και γ) έξοδα αναπαραγωγής και πολλαπλασιασμού για τη σπορά ή φύτευση του επιλέξιμου αγροτεμαχίου.

Διαδικασία: για τις μόνιμες καλλιέργειες (**δενδρώδεις και αμπέλια**) η δέσμευση εφαρμόζεται σε σταθερά αγροτεμάχια καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου των πενταετών δεσμεύσεων. Οι δικαιούχοι οφείλουν να καλλιεργούν τους αβελτίωτους πληθυσμούς – ποικιλίες στις συγκεκριμένες περιοχές κατανομής και να χορηγούν δείγμα σπόρου ή άλλου πολλαπλασιαστικού υλικού στις υπηρεσίες του ΥΠΑΑΤ.

Παρέμβαση

Π3-70-1.5

Διατήρηση απειλούμενων αυτόχθονων φυλών αγροτικών ζώων

ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ (20.03.2025)

Πεδίο Εφαρμογής: σε όλη τη χώρα για τις σπάνιες φυλές ζώων ανά περιοχή κατανομής.

Κοινοτική Δαπάνη: **40,1 εκ. €**

Συνολική Δαπάνη: **47,25 εκ. €**

Αριθμός μονάδων ζωικού κεφαλαίου (ΜΖΚ): **100.440**

Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: **Ναι** - Δράση 10.1.9

Στόχος: η στήριξη των **κτηνοτρόφων** που εκτρέφουν **απειλούμενες αυτόχθονες φυλές** αγροτικών ζώων.

Δικαιούχοι: φυσικά και νομικά πρόσωπα ή ομάδες αυτών, οι οποίοι είναι **κάτοχοι αυτόχθονων φυλών** αγροτικών ζώων που απειλούνται με εξαφάνιση.

Έγκριση 1.105 κτηνοτρόφων σε πρόσκληση που ολοκληρώθηκε συνολικού προϋπολογισμού 95,4 εκ.€

Προϋποθέσεις: οι δικαιούχοι πρέπει να είναι κάτοχοι απειλούμενων με εξαφάνιση αυτόχθονων φυλών αγροτικών ζώων, να εκτρέφουν ζώα στις συγκεκριμένες περιοχές κατανομής τους και τα ζώα να είναι εγγεγραμμένα στο γενεαλογικό βιβλίο της φυλής στην οποία ανήκουν.

Επιλέξιμα για ενίσχυση είναι:

- θηλυκά βοοειδή ηλικίας > 2 ετών
- θηλυκά αιγοπρόβατα ηλικίας > 1 έτους
- χοιρομητέρες
- αρσενικά και θηλυκά ιπποειδή > 6 μηνών.

Ποσά ενίσχυσης:

Είδος εκτροφής	Ύψος ενίσχυσης (€/ΜΖΚ/έτος) με διατήρηση 1 αρσενικού ανά 15 θηλυκά ζώα αναπαραγωγής	Ύψος ενίσχυσης (€/ΜΖΚ/έτος) χωρίς διατήρηση 1 αρσενικού ανά 15 θηλυκά ζώα αναπαραγωγής
Θηλυκά βοοειδή > 2 ετών	394	371
Θηλυκά αιγοπρόβατα > 1 έτους	449	426
Χοιρομητέρες	616	593
Αρσενικά & θηλυκά ιπποειδή > 6 μηνών	629	606

Επιλέξιμες δαπάνες: ετήσια ενίσχυση βάσει τυποποιημένου διαφυγόντος εισοδήματος ανά ΜΖΚ διατηρούμενης φυλής.

Διαδικασία: οι δικαιούχοι δεσμεύονται για τη διατήρηση ή/και αύξηση του αριθμού των επιλέξιμων ζώων για μία πενταετία και οφείλουν να τηρούν κατ' έτος και καθ' όλη τη διάρκεια των δεσμεύσεων τους τη γραμμή βάσης της δράσης και επιπροσθέτως να τηρούν τις απαιτήσεις της καλής διαβίωσης τους. Επιπλέον, δεσμεύονται να τηρούν φάκελο δικαιούχου καθ' όλη τη διάρκεια τήρησης των δεσμεύσεων και για 3 επιπλέον χρόνια.

Παρέμβαση

Π3-70-1.6

Ενισχύσεις για την ανάληψη πρόσθετων γεωργο - περιβαλλοντικών υποχρεώσεων από τους μελισσοκόμους για την προστασία των μελισσοσμηνών και την ενίσχυση της βιοποικιλότητας

ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ (20.03.2025)

Πεδίο Εφαρμογής: σε όλη τη χώρα.

Κοινοτική Δαπάνη: **16,0 εκ. €**

Συνολική Δαπάνη: **18,86 εκ. €**

Αριθμός δικαιούχων: **5.838**

Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: **Ναι** - Δράση 11.1.2

Στόχος: η μετατροπή πρακτικών και μεθόδων **μελισσοκομίας** από συμβατικές σε **βιολογικές**.

Δικαιούχοι: φυσικά και νομικά πρόσωπα ή ομάδες αυτών, κάτοχοι μελισσοκομικής ταυτότητας, οι οποίοι έχουν πάνω από 20 μελισσοσμήνη.

Προϋποθέσεις: οι δικαιούχοι δεσμεύονται να συνάψουν σύμβαση με εγκεκριμένο **Οργανισμό Πιστοποίησης βιολογικών** προϊόντων και να διαθέτουν πιστοποιητικό συμμόρφωσης. Οι δικαιούχοι θα πρέπει να διαθέτουν κυψέλες οι οποίες **από 01/01/2023 μέχρι και 15/06/2024** δεν ήταν ενταγμένες στο σύστημα ελέγχου της βιολογικής γεωργίας.

Ποσά ενίσχυσης: Τα ετήσια ποσά ενίσχυσης εξαρτώνται από τον αριθμό κυψελών και διαμορφώνονται για μια περίοδο 6 ετών ως ακολούθως:

- 1) Από 20 – 110 κυψέλες: 1.650€/έτος
- 2) 111 - 200 κυψέλες: 5.115€/έτος
- 3) 201 - 300 κυψέλες: 8.580€/έτος
- 4) 301 και άνω: 10.230€/έτος

Επιλέξιμες δαπάνες: ετήσια ενίσχυση βάσει διαφυγόντος εισοδήματος και κόστους συναλλαγής (δαπάνες πιστοποίησης και δαπάνες για τη διατήρηση βιολογικών πρακτικών και μεθόδων παραγωγής στη μελισσοκομία).

Διαδικασία: οι ενισχύσεις χορηγούνται για το πρώτο έτος για την ορθή μετάβαση από τη συμβατική στη βιολογική μελισσοκομία και για τα επόμενα 5 έτη για τη διατήρηση στη βιολογική μελισσοκομία.

Παρέμβαση

Π3-70-2.1

Ενισχύσεις για τη μετατροπή σε βιολογικές πρακτικές και μεθόδους (νεοεισερχόμενοι στη βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία)

ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ (02.06.2025)

Πεδίο Εφαρμογής: σε όλη τη χώρα.

Κοινοτική Δαπάνη: **193,33 εκ. €**

Συνολική Δαπάνη: **228,05 εκ. €**

Αριθμός εκταρίων: **506.700**

Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: **Ναι** - Δράση 11.1.1 & Δράση 11.1.2

Δράση 1:**Ενίσχυση για τη μετατροπή σε βιολογικές πρακτικές και μεθόδους παραγωγής στη γεωργία**

Στόχος: η μετατροπή των καλλιεργητικών πρακτικών και μεθόδων παραγωγής στη **γεωργία** από συμβατικές σε **βιολογικές**.

Δικαιούχοι: γεωργοί φυσικά και νομικά πρόσωπα ή ομάδες αυτών που έχουν **αροτραίες και μόνιμες καλλιέργειες**. Εξαιρούνται οι καλλιέργειες τα προϊόντα των οποίων χρησιμοποιούνται για ενεργειακούς σκοπούς και οι υδροπονικές καλλιέργειες.

Έγκριση 22.245 γεωργών συνολικού προϋπολογισμού 385,4 εκ. €

Προϋποθέσεις: σύμβαση με **διαπιστευμένο Οργανισμό Πιστοποίησης βιολογικών προϊόντων**, **Ζετής δέσμευση** και εφαρμογή σε σταθερά αγροτεμάχια καθ' όλη τη διάρκεια της τριετίας.

Ελάχιστο μέγεθος ενταγμένης εκμετάλλευσης: **0,4 ha για αροτραίες καλλιέργειες, 0,3 ha για μόνιμες φυτείες ή μικτές εκμεταλλεύσεις**, ελάχιστη πυκνότητα φύτευσης: 80 ελαιόδεντρα/ha. Ο παραγωγός οφείλει να τηρεί τις δεσμεύσεις που απορρέουν από τον κανονισμό Καν. (ΕΕ) 2018/848. Οι δικαιούχοι θα πρέπει να διαθέτουν αγροτεμάχια τα οποία **από 01/01/2023 μέχρι και 15/06/2024** δεν ήταν ενταγμένα στο σύστημα ελέγχου της βιολογικής γεωργίας.

Ποσά ενίσχυσης:

- **ετήσιες καλλιέργειες: 216 - 882 €/ha/έτος,**
- **δενδρώδεις καλλιέργειες: 447 - 951 €/ha/έτος,**
- **κηπευτικά- αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά: 1.294 - 1.957 €/ha/έτος.**

Επιλέξιμες δαπάνες: ετήσια ενίσχυση βάσει τυποποιημένου διαφυγόντος εισοδήματος και κόστους συναλλαγής (δαπάνες πιστοποίησης, εργαστηριακές αναλύσεις).

Διαδικασία: οι ενισχύσεις χορηγούνται **ετησίως ανά εκτάριο γεωργικής έκτασης** για να αποζημιώνουν τους δικαιούχους για το διαφυγόν εισόδημα, τις πρόσθετες δαπάνες (εργαστηριακές αναλύσεις) και το κόστος συναλλαγής (δαπάνες πιστοποίησης), ως αποτέλεσμα των δεσμεύσεων που ανελήφθησαν.

Δράση 2:**Ενίσχυσης για τη μετατροπή σε βιολογικές πρακτικές και μεθόδους παραγωγής στην κτηνοτροφία**

Στόχος: η μετατροπή πρακτικών και μεθόδων παραγωγής στην **κτηνοτροφία** από συμβατικές σε **βιολογικές**.

Δικαιούχοι: κτηνοτρόφοι, φυσικά και νομικά πρόσωπα ή ομάδες αυτών που εκτρέφουν **βοοειδή** άνω των 6 μηνών και **αιγοπρόβατα** άνω των 12 μηνών.

Προϋποθέσεις: σύμβαση με εγκεκριμένο **Οργανισμό Πιστοποίησης βιολογικών προϊόντων**. Τομείς παρέμβασης για τη βιολογική κτηνοτροφία: βοοτροφία (αγελαδοτροφία – βουβαλοτροφία), προβατοτροφία και αιγοτροφία. Ο παραγωγός τηρεί τις δεσμεύσεις που απορρέουν από τον κανονισμό 2018/848. Οι δικαιούχοι θα πρέπει να διαθέτουν ζωικές εκμεταλλεύσεις οι οποίες **από 01/01/2023 μέχρι και 15/06/2024** δεν ήταν ενταγμένες στο σύστημα ελέγχου της βιολογικής γεωργίας.

Ποσά ενίσχυσης:

- αιγοπρόβατα: **232 - 257 €/ha**,
- βοοειδή: **281-350 €/ha** (για πυκνότητα βόσκησης 1MMZ/ha).

Επιλέξιμες δαπάνες: ετήσια ενίσχυση βάσει τυποποιημένου διαφυγόντος εισοδήματος και κόστους συναλλαγής (δαπάνες πιστοποίησης).

Διαδικασία: οι ενισχύσεις χορηγούνται **ετησίως ανά εκτάριο βοσκοτόπου** για να αποζημιώνουν τους δικαιούχους για το διαφυγόν εισόδημα και το κόστος συναλλαγής (δαπάνες πιστοποίησης), ως αποτέλεσμα των δεσμεύσεων που ανελήφθησαν.

Παρέμβαση

Π3-70-3.1

Καλή μεταχείριση (ευζωία) των παραγωγικών ζώων

Πεδίο Εφαρμογής: σε όλη τη χώρα.

Κοινοτική Δαπάνη: **32,55 εκ. €**

Συνολική Δαπάνη: **38,36 εκ. €**

Αριθμός μονάδων ζωικού κεφαλαίου (ΜΖΚ): **367.550**

Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: **Ναι** - Μέτρο 14

**Η παρέμβαση συσχετίζεται με την παρέμβαση Π3-73-3.6 - Επενδύσεις για τη βελτίωση της ευζωίας των παραγωγικών ζώων.*

Δράση 1:

Καλή μεταχείριση των Χοίρων ενσταβλισμένης εκτροφής

Στόχος: η ενίσχυση συγκεκριμένων δεσμεύσεων για την καλή μεταχείριση των **χοίρων** ως προς τη **διατροφή** και την **υγεία**.

Δικαιούχοι: οι κτηνοτρόφοι που εκτρέφουν **χοίρους**.

Προϋποθέσεις: οι δικαιούχοι πρέπει να: **α)** δηλώνουν τα ζώα τους στην ΕΑΕ, **β)** είναι κάτοχοι κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης που λειτουργεί νόμιμα σύμφωνα με το νόμο 4056/2012, **γ)** προβαίνουν στη διενέργεια και κοινοποίηση των απογραφικών στοιχείων ζωικού κεφαλαίου, **δ)** τηρούν τις ελάχιστες απαιτήσεις για την προμήθεια και χρήση των κτηνιατρικών φαρμάκων και **ε)** έχουν πάνω από 50 χοιρομητέρες. Επιπλέον, οι δικαιούχοι οφείλουν να τηρούν τα σχετικά εθνικά πρότυπα και να ελέγχονται και θα λαμβάνουν τεχνική στήριξη για την υλοποίηση των δεσμεύσεών τους από ιδιώτη «τεχνικό σύμβουλο ευζωίας».

Ποσά ενίσχυσης: η ενίσχυση παρέχεται **για 5 έτη** και εκτιμάται κατά ετήσιο μέγιστο σε **368 €/Μονάδα Ζωικού Κεφαλαίου** για χοιρομητέρες και 99,50 €/ΜΖΚ για λοιπά χοιρινά (όπου 1 χοιρομητέρα = 0,5ΜΖΚ και 1 λοιπό χοιρινό = 0,3ΜΖΚ). Η ενίσχυση εξαρτάται από τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνονται.

Επιλέξιμες δαπάνες: μοναδιαίες δαπάνες με βάση τις πρόσθετες δαπάνες για δεσμεύσεις που αφορούν **α)** εργαστηριακό έλεγχο και πιστοποίηση της ποιότητας του νερού που χορηγείται στα ζώα, **β)** προσθήκη μυκοδεσμευτικών, φυτοβιοτικών και οργανικών οξέων στις ζωοτροφές, **γ)** αύξηση διαθέσιμου χώρου δαπέδου και **δ)** ορθολογική χρήση κτηνιατρικών αντιμικροβιακών φαρμάκων.

Διαδικασία: παρέχεται ετήσια ενίσχυση ανά μονάδα ζωικού κεφαλαίου (ΜΖΚ) για πέντε έτη, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνει ο κτηνοτρόφος.

Δράση 2:

Καλή μεταχείριση των βοοειδών ενσταβλισμένης εκτροφής

Στόχος: η ενίσχυση συγκεκριμένων δεσμεύσεων για την καλή μεταχείριση παραγωγικών ζώων βοοτροφίας ως προς τον **σταβλισμό**, τη **συμπεριφορά** και την **υγεία**.

Δικαιούχοι: οι κτηνοτρόφοι που εκτρέφουν **βοοειδή**.

Προϋποθέσεις: οι δικαιούχοι πρέπει να **α)** δηλώνουν τα ζώα τους στην ΕΑΕ, κατά το έτος που καθορίζεται στην πρόσκληση, **β)** είναι κάτοχοι κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης που λειτουργεί νόμιμα σύμφωνα με το νόμο 4056/2012, **γ)** προβαίνουν στη διενέργεια και κοινοποίηση των απογραφικών στοιχείων ζωικού κεφαλαίου, **δ)** τηρούν τις ελάχιστες απαιτήσεις για την προμήθεια και χρήση των κτηνιατρικών φαρμάκων και **ε)** έχουν πάνω από 30 βοοειδή. Επιπλέον, οι δικαιούχοι οφείλουν να τηρούν τα σχετικά εθνικά πρότυπα και να ελέγχονται και θα λαμβάνουν τεχνική στήριξη για την υλοποίηση των δεσμεύσεών τους από ιδιώτη «τεχνικό σύμβουλο ευζωίας».

Ποσά ενίσχυσης: η ενίσχυση παρέχεται **για 5 έτη** και εκτιμάται κατά ετήσιο μέγιστο σε **116 € / Μονάδα Ζωικού Κεφαλαίου (ΜΖΚ)** όπου 1 βοοειδής 12 μηνών - 2 ετών = 0,7 ΜΖΚ και 1 βοοειδής άνω των 2 ετών = 1 ΜΖΚ. Η ενίσχυση εξαρτάται από τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνονται.

Επιλέξιμες δαπάνες: μοναδιαίες δαπάνες με βάση τις πρόσθετες δαπάνες για δεσμεύσεις που αφορούν **α)** έξοδο ζώων σε προαύλιο χώρο και ετήσια συντήρησή του, **β)** μείωση αριθμού ζώων **γ)** μη απομάκρυνση μοσχарιών από τη μητέρα, **δ)** ηλεκτρονική παρακολούθηση παραμέτρων υγείας και συμπεριφοράς των ζώων, **ε)** ορθολογική χρήση κτηνιατρικών αντιμικροβιακών φαρμάκων και **ζ)** ετήσια αντικατάσταση ξεστρών.

Διαδικασία: παρέχεται ετήσια ενίσχυση **ανά μονάδα ζωικού κεφαλαίου (ΜΖΚ)** για πέντε έτη, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνει ο κτηνοτρόφος.

Σε όλες τις δράσεις καλύπτεται και το **κόστος συναλλαγής έως αξίας 10%** του συνόλου της ετήσιας ενίσχυσης που καταβλήθηκε για την κάλυψη των **δαπανών παροχής τεχνικών συμβουλών ευζωίας** για τη σωστή υλοποίηση των αναλαμβανόμενων δεσμεύσεων και τη σχετική σύνταξη της αίτησης ενίσχυσης, συμπεριλαμβανόμενου του σχεδίου δράσης, εφόσον αυτό απαιτείται.

Παρέμβαση

Π3-70-3.2

Μείωση της χρήσης αντιβιοτικών στην αιγοπροβατοτροφία

Πεδίο Εφαρμογής: ορεινές περιοχές των Περιφερειών της χώρας που συνορεύουν με Τουρκία, Βουλγαρία, Βόρεια Μακεδονία και Αλβανία.

Κοινοτική Δαπάνη: **20,85 εκ. €**

Συνολική Δαπάνη: **24,57 εκ. €**

Αριθμός μονάδων ζωικού κεφαλαίου: **186.175**

Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: **Όχι** – νέα παρέμβαση

Στόχος: η **ενίσχυση κτηνοτρόφων** με σκοπό την **πρόληψη** και τη **μείωση της χρήσης αντιβιοτικών** με συγκεκριμένες ενέργειες για τη βελτίωση της υγείας των ζώων σε αιγοπροβατοτροφικές μονάδες.

Αντικείμενο: η εξοικείωση του κτηνοτρόφου με την πρακτική του **εμβολιασμού** και τη χρήση **παραιοκτόνων**.

Δικαιούχοι: κτηνοτρόφοι που εκτρέφουν **αιγοπρόβατα** και διατηρούν τα ζώα τους σε εκμεταλλεύσεις εγκατεστημένες σε ορεινές περιοχές των Περιφερειών Ηπείρου, Δυτικής Μακεδονίας, Κεντρικής Μακεδονίας, Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, Βορείου και Νοτίου Αιγαίου (Π.Ε. Καλύμνου, Καρπάθου, Κω και Ρόδου).

Προϋποθέσεις: οι κτηνοτρόφοι οφείλουν να: **α)** δηλώνουν τα ζώα τους στην ΕΑΕ, **β)** είναι κάτοχοι κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης που λειτουργεί νόμιμα, **γ)** προβαίνουν στη διενέργεια και κοινοποίηση των απογραφικών στοιχείων ζωικού κεφαλαίου, **δ)** διαθέτουν περισσότερα από 250 ζώα και **ε)** τηρούν τις ελάχιστες απαιτήσεις του κανονισμού για την προμήθεια και χρήση κτηνιατρικών φαρμάκων στις εκτροφές παραγωγικών ζώων. Οι δικαιούχοι θα ελέγχονται και θα λαμβάνουν τεχνική στήριξη για την υλοποίηση των δεσμεύσεών τους από ιδιώτη κτηνίατρο «τεχνικό σύμβουλο υγείας».

Ποσά ενίσχυσης: η εκτιμώμενη ετήσια αποζημίωση για τον εμβολιασμό των ζώων και τη χρήση παρασιτοκτόνων είναι **13,42 €/κεφαλή (134 €/ΜΖΚ)**. Η ενίσχυση για τις υγειονομικές δεσμεύσεις θα πιστοποιείται και θα καταβάλλεται βάσει του πραγματικού κόστους προμήθειας των εμβολίων/ παρασιτοκτόνων και εφαρμογής αυτών. Επιπλέον, καλύπτεται και το κόστος συναλλαγής έως αξίας 10% του συνόλου της ετήσιας ενίσχυσης που καταβλήθηκε.

Επιλέξιμες δαπάνες: δαπάνες για την προμήθεια των εμβολίων/παρασιτοκτόνων και εφαρμογής αυτών, καθώς και του κόστους για την κάλυψη των δαπανών παροχής τεχνικών συμβουλών για τη σωστή υλοποίηση των αναλαμβανόμενων δεσμεύσεων και τη σύνταξη της αίτησης ενίσχυσης.

Διαδικασία: η ετήσια ενίσχυση παρέχεται **ανά μονάδα ζωικού κεφαλαίου (ΜΖΚ) και μέχρι πέντε έτη**, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που αφορούν παρεμβάσεις σε εμβολιασμό των ζώων και χρήση παρασιτοκτόνων.

Παρέμβαση

Π3-70-4.1

Δάσωση και δημιουργία δασικών εκτάσεων (β' φάση δάσωσης που καλύπτει δαπάνες συντήρησης και αποζημίωση απώλειας εισοδήματος)

Πεδίο Εφαρμογής: σε όλη τη χώρα.

Κοινοτική Δαπάνη: **36,7 εκ. €**

Συνολική Δαπάνη: **43,27 εκ. €**

Αριθμός εκταρίων: **38.581**

Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: **Ναι** – Μέτρο 8.1

Στόχος: α) η προστασία του περιβάλλοντος, β) η επέκταση και βελτίωση των δασικών πόρων και κατ' επέκταση η ενίσχυση της αντιδιαβρωτικής, αντιπλημμυρικής και αντιτυρικής προστασίας, γ) η διατήρηση της βιοποικιλότητας, δ) η άμβλυνση των κλιματικών μεταβολών μέσω της αύξησης της αποθήκευσης άνθρακα, ε) η προσαρμογή στις κλιματικές μεταβολές, στ) η ρύθμιση της ποιότητας και ποσότητας υδάτων και ζ) η ενίσχυση της φυσικής αναγέννησης σε ορισμένες περιοχές.

Αντικείμενο: η συγκεκριμένη Παρέμβαση (β' φάση δάσωσης) αφορά κατά πρώτον συνεχιζόμενα έργα του **Μέτρου 8.1 του ΠΑΑ 2014-2022** και κατά δεύτερον τα ενταγμένα έργα της **Παρέμβασης Π3-73-3.4** «Μη παραγωγικές επενδύσεις για την εγκατάσταση δασοπονικών φυτειών».

Δικαιούχοι: οι επιλέξιμοι δικαιούχοι του **Μέτρου 8.1** (ΠΑΑ 2014-2020) και της **συνεχιζόμενης Παρέμβασης** οι οποίοι είναι: διαχειριστές ή ενώσεις διαχειριστών δημόσιας ή ιδιωτικής γεωργικής γης.

Προϋποθέσεις: σε αυτούς που εφαρμόζουν δάσωση σε περιοχές όπου, η δάσωση συμβάλλει στην πρόληψη της εμφάνισης πλημμυρικών επεισοδίων σε **Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας**, η δάσωση συμβάλλει στην επίτευξη των διαχειριστικών στόχων για προστατευόμενες περιοχές, περιοχές με κίνδυνο ερημοποίησης, περιπτώσεις που προβλέπεται η εγκατάσταση αυξημένου ποσοστού πλατύφυλλων ή/και η δημιουργία μικτών συστάδων πλατύφυλλων υψηλής βιοποικιλότητας και ανθεκτικότητας σε βιοτικούς και αβιοτικούς παράγοντες, πάνω από το υποχρεωτικό ποσοστό.

Ποσά ενίσχυσης: 100% των επιλέξιμων δαπανών για τη συντήρηση της φυτείας, με εξαίρεση τα δένδρα των γενών *Populus* και *Salix* για τα οποία δεν καλύπτονται δαπάνες συντήρησης.
Ετήσιο κόστος ενίσχυσης συντήρησης φυτειών: 155 – 662€/ha αναλόγως της κατηγορίας φυτείας.

Επιλέξιμες δαπάνες: δαπάνες απώλειας εισοδήματος και συντήρησης των φυτειών, που έχουν δασωθεί μέσω του Μέτρου 8.1 του ΠΑΑ 2014-2022 από το έτος 2026 - 2029, καθώς και των ενταγμένων έργων της Παρέμβασης Π3-73-3.4 «Μη παραγωγικές επενδύσεις για την εγκατάσταση δασοπονικών φυτειών από το έτος 2025 έως 2029. Οι επιλέξιμες δαπάνες περιλαμβάνουν: α) βασικές εργασίες συντήρησης για τα πρώτα 4 έτη (σχηματισμός/συντήρηση της λεκάνης άρδευσης, άρδευση, λίπανση, φρεζάρισμα, βοτάνισμα), β) βασικές εργασίες συντήρησης μετά τα πρώτα 4 έτη μετά την εγκατάσταση της φυτείας και έως το 12ο έτος και γ) εργασίες αντικατάστασης φυταρίων.

Διαδικασία: η ενίσχυση για δαπάνες συντήρησης χορηγείται και υπολογίζεται με τη χρήση τυποποιημένων κλιμάκων κόστους κατά μονάδα. Η καταβολή της ενίσχυσης για δαπάνες συντήρησης είναι **ετήσια και για χρονικό διάστημα 12 ετών** από την εγκατάσταση της φυτείας.

Παρέμβαση

Π3-70-5.1

Μείωση αποτυπώματος άνθρακα σε αρόσιμες καλλιέργειες

Πεδίο Εφαρμογής: σε όλη τη χώρα.

Κοινοτική Δαπάνη: **81,6 εκ. €**Συνολική Δαπάνη: **96 εκ. €**Αριθμός εκταρίων: **251.841**Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: **Όχι** – νέα παρέμβαση

Στόχος: η ενίσχυση των ενεργών γεωργών που καλλιεργούν βιομηχανικές καλλιέργειες και συγκεκριμένα βαμβάκι, βιομηχανική τομάτα και κινόα για να μειώσουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.

Αντικείμενο: πιλοτική Παρέμβαση σχετικά για την καλλιέργεια βάμβακος, βιομηχανικής ντομάτας και κινόας με τριετείς δεσμεύσεις για μείωση του αποτυπώματος άνθρακα **κατά 20%** από το πρώτο έτος δεσμεύσεων μέχρι και το τρίτο έτος αυτών.

Δικαιούχοι: ενεργοί γεωργοί, φυσικά και νομικά πρόσωπα ή ομάδες αυτών, οι οποίοι κατέχουν γεωργική εκμετάλλευση και καλλιεργούν βαμβάκι, βιομηχανική ντομάτα και κινόα.

Προϋποθέσεις: για να είναι επιλέξιμα τα αγροτεμάχια θα πρέπει να είναι δηλωμένα με νόμιμη κατοχή στο ΟΣΔΕ.

Ποσά ενίσχυσης:

- Βαμβάκι: **31,7 €/στρέμμα/έτος** (317 €/ha/έτος)
- Βιομηχανική ντομάτα: **70,4 €/στρέμμα/έτος** (704 €/ha/έτος)
- Κινόα: **42,2 €/στρέμμα/έτος** (422 €/ha/έτος)

Διαδικασία: η ενίσχυση προσδιορίζεται με βάση την απώλεια εισοδήματος, το πρόσθετο κόστος και το κόστος συναλλαγής, ανά τύπο καλλιέργειας, που αναλαμβάνει ο δικαιούχος για να επιτύχει το αποτέλεσμα που ζητείται και έχει υπολογιστεί βάσει μελέτης, που έχει διεξαχθεί για τον σκοπό αυτόν.

Παρέμβαση

Π3-71**Ενισχύσεις σε περιοχές που χαρακτηρίζονται από φυσικά ή άλλα ειδικά μειονεκτήματα****Σε εξέλιξη****Πεδίο Εφαρμογής:****Δράση 1:** περιοχές που είναι χαρακτηρισμένες ως **ορεινές****Δράση 2:** **μειονεκτικές** περιοχές**Δράση 3:** παραμεθόριες, νησιωτικές και περιοχές που αντιμετωπίζουν **σοβαρό κίνδυνο εγκατάλειψης γεωργικών γαιών**.Κοινοτική Δαπάνη: **767,14 εκ. €**Συνολική Δαπάνη: **1,18 δισ. €**Αριθμός εκταρίων: **11.006.986**Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: **Ναι** – Μέτρο 13

Στόχοι: α) η δημιουργία βιώσιμου γεωργικού εισοδήματος, β) η ανθεκτικότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στις περιοχές αυτές και γ) η διατήρηση της βιοποικιλότητας στις γεωργικές γαίες των περιοχών αυτών λόγω της μη εγκατάλειψης αυτών και τη συνέχιση των γεωργικών δραστηριοτήτων.

Δράση 1:**Αντισταθμιστική ενίσχυση για τις ορεινές περιοχές**

Δικαιούχοι: φυσικά και νομικά πρόσωπα, τα οποία: α) είναι ενεργοί γεωργοί κατά την έννοια του άρθρου 4(5) του Κανονισμού 2021/2115 και β) ασκούν γεωργική δραστηριότητα εντός των ορεινών περιοχών.

Προϋποθέσεις: η ενίσχυση χορηγείται μόνο για τις εκτάσεις της εκμετάλλευσης που βρίσκονται εντός των **ορεινών περιοχών** και ασκείται σε αυτές **γεωργική δραστηριότητα**.

Ποσά ενίσχυσης: **122,20 €/ha**. Το ύψος της ενίσχυσης εξαρτάται από την έκταση της εκμετάλλευσης και μειώνεται προοδευτικά μετά τα 20 εκτάρια και μέχρι την έκταση των 30 ha.

Επιλέξιμες δαπάνες: αποζημίωση εισοδήματος με βάση τις πρόσθετες δαπάνες και τα διαφυγόντα εισοδήματα.

Δράση 2:**Αντισταθμιστική ενίσχυση σε περιοχές με φυσικούς περιορισμούς, εκτός των ορεινών**

Δικαιούχοι: φυσικά και νομικά πρόσωπα, τα οποία: α) είναι ενεργοί γεωργοί και β) ασκούν γεωργική δραστηριότητα εντός των περιοχών με **φυσικούς περιορισμούς**.

Προϋποθέσεις: ενίσχυση χορηγείται μόνο για τις εκτάσεις της εκμετάλλευσης που βρίσκονται εντός των περιοχών με **φυσικούς περιορισμούς**, εκτός των ορεινών.

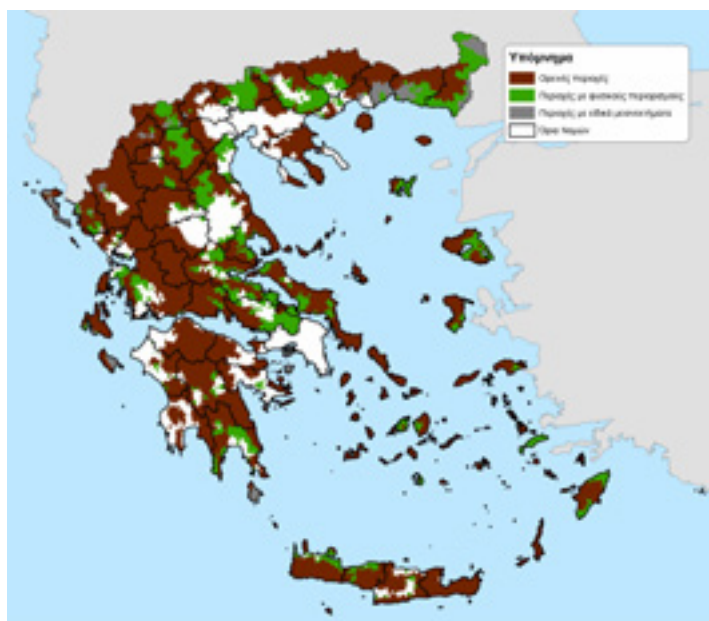
Ποσά ενίσχυσης: **89,90 €/ha**. Το ύψος της ενίσχυσης εξαρτάται από την έκταση της εκμετάλλευσης και μειώνεται προοδευτικά μετά τα 20 εκτάρια και μέχρι την έκταση των 30 ha.

Επιλέξιμες δαπάνες: μοναδιαίες δαπάνες με βάση τις πρόσθετες δαπάνες και τα διαφυγόντα εισοδήματα.

Δράση 3:**Αντισταθμιστική ενίσχυση για τις περιοχές με ειδικά μειονεκτήματα**

Δικαιούχοι: φυσικά και νομικά πρόσωπα, τα οποία: α) είναι ενεργοί γεωργοί και β) ασκούν γεωργική δραστηριότητα εντός των **περιοχών με ειδικά μειονεκτήματα**.

Προϋποθέσεις: η ενίσχυση χορηγείται μόνο για τις εκτάσεις της εκμετάλλευσης που βρίσκονται εντός των **περιοχών με ειδικά μειονεκτήματα**.

Ποσά ενίσχυσης: **89,90 €/ha**. Το ύψος της ενίσχυσης εξαρτάται από την έκταση της εκμετάλλευσης και μειώνεται προοδευτικά μετά τα 20 εκτάρια και μέχρι την έκταση των 30 ha.

Επιλέξιμες δαπάνες: μοναδιαίες δαπάνες με βάση τις πρόσθετες δαπάνες και τα διαφυγόντα εισοδήματα

Χάρτης 3: Ορεινές, Μειονεκτικές και Περιοχές φυσικούς περιορισμούς, ΥΠΑΑΤ, 2018

Παρέμβαση

Π3-73-2.1

Σχέδια Βελτίωσης Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων που συμβάλλουν στην Ανταγωνιστικότητα

Πεδίο Εφαρμογής: σε όλη τη χώρα.

Κοινοτική Δαπάνη: **118,06 εκ. €**

Συνολική Δαπάνη: **145,19 εκ. €**

Αριθμός επενδυτικών σχεδίων: **1.312**

Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: **Ναι** – Δράση 4.1.1

Στόχος: α) βελτίωση της οικονομικής αποδοτικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και διευκόλυνση της αναδιάρθρωσης και του εκσυγχρονισμού τους και β) βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων μέσω της ενίσχυσης επενδύσεων, αυτοματοποίησης, ψηφιοποίησης και συστημάτων γεωργίας ακριβείας.

Αντικείμενο: στήριξη των δικαιούχων για την υλοποίηση **σχεδίων βελτίωσης** γεωργικών εκμεταλλεύσεων που στοχεύουν στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας και στον εκσυγχρονισμό τους.

Δικαιούχοι: φυσικά πρόσωπα, νομικά πρόσωπα, **συλλογικά σχήματα του αγροτικού συνεταιριστικού δικαίου** (ομάδες παραγωγών, οργανώσεις παραγωγών, αγροτικοί συνεταιρισμοί και ενώσεις αυτών). Δεν είναι επιλέξιμα συλλογικά σχήματα που λαμβάνουν ενίσχυση επενδύσεων σε Τομεακό Πρόγραμμα.

Προτεραιότητα:

- τεχνοοικονομικός προσανατολισμός της εκμετάλλευσης και πρόθεση αναδιάρθρωσης
- παραγωγή προϊόντων με Ευρωπαϊκά σήματα ποιότητας
- αναλογία ύψους προτεινόμενου επενδυτικού σχεδίου με την τυπική απόδοση της εκμετάλλευσης
- χρηματοοικονομική ικανότητα υποψηφίου
- εκπαιδευτικό επίπεδο και επαγγελματική εμπειρία
- διοικητική ωριμότητα (στάδιο αδειοδότησης)
- αξιοποίηση εξοπλισμού τεχνολογίας αιχμής (αυτοματοποίηση, ψηφιοποίηση, γεωργία ακριβείας)
- συνέργεια με το μέτρο της πρώτης εγκατάστασης νέων γεωργών και της συμπληρωματικής ενίσχυσης για νέους αγρότες
- συμμετοχή σε οργάνωση παραγωγών
- συμμετοχή σε σχήμα συμβολαιακής γεωργίας
- κατηγορία περιοχής παρέμβασης (προτεραιότητα σε περιοχές που έχουν πληγεί από τις επιπτώσεις των φαινομένων που οφείλονται στην κλιματική αλλαγή, καθώς επίσης και σε ηπειρωτικές περιοχές που συμπεριλαμβάνονται στα Εδαφικά Σχέδια Δίκαιης Μετάβασης ((ΕΣΔΙΜ) περιοχές απολιγνιτοποίησης).

Προϋποθέσεις: α) **φυσικά πρόσωπα:** εγγεγραμμένα στο ΜΑΑΕ ως επαγγελματίες αγρότες ή δικαιούχοι του αντίστοιχου μέτρου των νέων γεωργών και ασφαλιστικά και φορολογικά **ενήμεροι**. β) **νομικά πρόσωπα:** κύρια δραστηριότητα την **άσκηση της γεωργίας**, φορολογικά και ασφαλιστικά **ενήμερα**, διάρκεια τουλάχιστον 5 έτη μετά την ολοκλήρωση της επένδυσης και δεν τελούν υπό πτώχευση, λύση, αναγκαστική διαχείριση, εκκαθάριση. γ) **συλλογικά σχήματα:** κύρια δραστηριότητα την άσκηση της γεωργίας, εγγεγραμμένοι και **ενήμεροι** στο οικείο μητρώο, κατ' ελάχιστο 10 μέλη, διακριτή λογιστική διαχείριση, κερδοφόρο μέσο όρο αποτελεσμάτων και μέσο κύκλο εργασιών προηγούμενης τριετίας >60.000 €, φορολογικά και ασφαλιστικά **ενήμερα** και δεν τελούν υπό πτώχευση, λύση, αναγκαστική διαχείριση, εκκαθάριση.

Για τις **γεωργικές εκμεταλλεύσεις:** ελάχιστο μέγεθος **παραγωγικής δυναμικότητας 12.000 €**, πληρούν τα κοινοτικά πρότυπα, τα επενδυτικά σχέδια με εξοπλισμό άρδευσης υποχρεωτικά περιλαμβάνουν την τοποθέτηση υδρομετρητή.

Ποσά ενίσχυσης: αιτούμενος προϋπολογισμός $\geq 30.000\text{€}$.

α) Ποσοστό ενίσχυσης με επιχορήγηση **έως 50%** για: **γεωργικούς ελκυστήρες, παρελκόμενα** και λοιπές δαπάνες.

β) Ποσοστό ενίσχυσης με επιχορήγηση **έως 60%** για: **εξοπλισμό τεχνολογίας αιχμής, δαπάνες εξοικονόμησης ενέργειας**, παραγωγής ενέργειας από **ΑΠΕ** και μείωσης χρήσης αρδευτικού νερού (μέχρι το 20% του προϋπολογισμού), εξοπλισμό που συμβάλλει στη **μείωση λίπανσης-διασποράς φυτοφαρμάκων** στο περιβάλλον, **κτιριακές εγκαταστάσεις**, εξοπλισμό κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων και επεξεργασίας αποβλήτων της κτηνοτροφικής εγκατάστασης.

Για περιφέρειες **Βορείου και Νοτίου Αιγαίου** και τις περιπτώσεις που οι δικαιούχοι είναι **νέοι γεωργοί** προβλέπεται προσαύξηση του ποσοστού **κατά 10%**.

Για επενδύσεις που υλοποιούνται στις ηπειρωτικές περιοχές που συμπεριλαμβάνονται **στα Εδαφικά Σχέδια Δίκαιης Μετάβασης ((ΕΣΔΙΜ) περιοχές απολιγνιτοποίησης)** το ποσοστό ενίσχυσης προσαυξάνεται **κατά 5%**.

Επιλέξιμες δαπάνες: για στήριξη υπό μορφή **επιχορήγησης:** **κτιριακές εγκαταστάσεις, μηχανολογικός** και λοιπός εξοπλισμός, **εγκατάσταση και περίφραξη πολυετών φυτειών**, διαμόρφωση **αγροτεμαχίων, μελισσοκομικό και ανθοκομικό αυτοκίνητο**, αγορά και **εγκατάσταση Η/Υ και λογισμικού**, εξοπλισμού επικοινωνιών και γραφείου, μηχανολογικός εξοπλισμός γεωργίας ακριβείας, επενδύσεις ψηφιοποίησης και αυτοματοποίησης. Σε περίπτωση στήριξης με **χρηματοδοτικά εργαλεία:** επενδύσεις σε υλικά και άυλα περιουσιακά στοιχεία, κεφάλαια κίνησης, ανεξάρτητα από τυχόν στήριξη για επενδύσεις.

Διαδικασία: η παροχή της στήριξης γίνεται είτε με την μορφή μέσω μη επιστρεπτέας ενίσχυσης στην βάση καταβληθεισών δαπανών από τον δικαιούχο, είτε με τη μορφή χρηματοδοτικών εργαλείων, είτε με συνδυασμό των δύο μορφών.

Παρέμβαση

Π3-73-2.2**Επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις που συμβάλλουν στην εξοικονόμηση ύδατος****Πεδίο Εφαρμογής:** σε όλη τη χώρα.**Κοινοτική Δαπάνη: 18,52 εκ. €****Συνολική Δαπάνη: 21,90 εκ. €****Αριθμός πράξεων: 438****Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: Ναι – Δράση 4.1.2**

Στόχος: α) αποκατάσταση, διατήρηση και ενίσχυση των οικοσυστημάτων που συνδέονται με τη γεωργία και την προστασία των υδάτων, με την εξοικονόμηση ύδατος μέσω της μείωσης της ποσότητας που αντλείται και μέσω της αύξησης της αποδοτικότητας χρήσης ύδατος, με την εισαγωγή προηγμένων αρδευτικών συστημάτων και την αύξηση της αποθήκευσης ύδατος και β) βελτίωση του περιβαλλοντικού προφίλ των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και άμβλυνση των επιπτώσεων στην κλιματική αλλαγή, μέσω της βελτίωσης της διαχείρισης του ύδατος.

Αντικείμενο: κάλυψη ειδικών αναγκών **εκσυγχρονισμού γεωργικών εκμεταλλεύσεων** για την ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων, που θα συμβάλλουν, μέσω της **εξοικονόμησης ή/και επαναχρησιμοποίησης ύδατος σε επίπεδο εκμετάλλευσης**, στη μείωση της πίεσης στους υδατικούς πόρους και στη βελτίωση της διαχείρισης των υδάτων.

Δικαιούχοι: **φυσικά** πρόσωπα, **νομικά** πρόσωπα, **συλλογικά σχήματα του αγροτικού συνεταιριστικού δικαίου** (ομάδες παραγωγών, οργανώσεις παραγωγών, αγροτικοί συνεταιρισμοί και ενώσεις αυτών). Δεν είναι επιλέξιμα συλλογικά σχήματα που λαμβάνουν ενίσχυση επενδύσεων σε Τομεακό Πρόγραμμα.

Προτεραιότητα: σε επενδύσεις με: **ποσοστό εξοικονόμησης ύδατος που επιτυγχάνεται** ως αποτέλεσμα της επένδυσης, ύπαρξη υδρομετρητή πριν την υλοποίηση της επένδυσης, εξοικονόμηση ύδατος μέσω υποδομής εγγείων βελτιώσεων (αποθήκευση νερού) ή υποδομής για ανακύκλωση/ανάκτηση νερού, χαρακτηρισμό της κατάστασης των υδάτων στην λεκάνη απορροής που εδρεύει η εγκατάσταση ως κακής ποσοτικά και ποιοτικά και εγκατάσταση σε υδροβόρες καλλιέργειες.

Προϋποθέσεις: α) **φυσικά πρόσωπα:** εγγεγραμμένα στο ΜΑΑΕ ή δικαιούχοι του αντίστοιχου μέτρου των νέων γεωργών, δηλώνουν κατ' ελάχιστο κύκλο εργασιών ποσό που δεν υπολείπεται του 30% της ίδιας συμμετοχής και ασφαλιστικά και φορολογικά ενήμεροι. β) **νομικά πρόσωπα:** κύρια δραστηριότητα την άσκηση της γεωργίας, φορολογικά και ασφαλιστικά ενήμερα, διάρκεια τουλάχιστον 5 έτη μετά την ολοκλήρωση της επένδυσης και δεν τελούν υπό πτώχευση, λύση, αναγκαστική διαχείριση, εκκαθάριση. γ) **συλλογικά σχήματα:** κύρια δραστηριότητα την άσκηση της γεωργίας, εγγεγραμμένοι και ενήμεροι στο οικείο μητρώο, κατ' ελάχιστο 10 μέλη, διακριτή λογιστική διαχείριση, κερδοφόρο μέσο όρο αποτελεσμάτων και μέσο κύκλο εργασιών προηγούμενης τριετίας > 60.000 €, φορολογικά και ασφαλιστικά ενήμερα και δεν τελούν υπό πτώχευση, λύση, αναγκαστική διαχείριση, εκκαθάριση.

Για τις **γεωργικές εκμεταλλεύσεις**: ελάχιστο μέγεθος παραγωγικής δυναμικότητας 12.000 €, πληρούν τα κοινοτικά πρότυπα και στη γεωργική εκμετάλλευση πρέπει να υπάρχει ή να εγκατασταθεί στο πλαίσιο της επένδυσης υδρομετρητής.

Δεν είναι επιλέξιμες επενδύσεις που οδηγούν σε αύξηση της αρδευόμενης έκτασης.

Ποσά ενίσχυσης: 70%. Δίνεται η δυνατότητα χορήγησης **προκαταβολών έως 50%**. Αιτούμενος προϋπολογισμός **≥ 25.000 €**.

Επιλέξιμες δαπάνες: α) αγορά, μεταφορά και εγκατάσταση καινούργιου **μηχανολογικού** και λοιπού **εξοπλισμού** με στόχο την **εξοικονόμηση ύδατος** (αρδευτικά συστήματα, δεξαμενές συλλογής ύδατος, μηχανολογικός εξοπλισμός που αποσκοπεί στην ανακύκλωση υδάτων και ολοκληρωμένες λύσεις άρδευσης), β) **γενικές δαπάνες** λήψης υπηρεσιών για την υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου (αμοιβές για τη σύνταξη και την υποβολή αίτησης στήριξης και αιτήσεων πληρωμής, για την εκπόνηση των αναγκαίων μελετών και την έκδοση των απαραίτητων αδειοδοτήσεων, δαπάνη τοποθέτησης υδρομέτρου κ.ά.) και γ) **επενδύσεις στις έγγειες βελτιώσεις**, εντός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (εκσυγχρονισμός υφιστάμενων γεωτρήσεων/πηγαδιών, δεξαμενές που απαιτούν εκσκαφές ή επιχώσεις φυσικού εδάφους και χρησιμεύουν για την αποθήκευση νερού βροχής, φωτοβολταϊκό σύστημα κ.ά.).

Διαδικασία: η παροχή της στήριξης γίνεται μέσω μη επιστρεπτέας ενίσχυσης στη βάση καταβληθεισών δαπανών από τον δικαιούχο.

Παρέμβαση

Π3-73-2.3

**Στήριξη για επενδύσεις στη μεταποίηση/
εμπορία και/ή ανάπτυξη γεωργικών
προϊόντων**

ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ (30.09.2025)

Πεδίο Εφαρμογής: σε όλη τη χώρα.

Κοινοτική Δαπάνη: 100 εκ. €

Συνολική Δαπάνη: 120,25 εκ. €

Αριθμός επενδυτικών σχεδίων: 110

Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: Ναι – Υπομέτρο 4.2

Στόχος: αύξηση της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων, με στόχο την κάλυψη των αναγκών της χώρας σε μεταποιημένα ποιοτικά προϊόντα αλλά και αύξηση των δυνατοτήτων διείσδυσης στις διεθνείς αγορές, μέσω της αξιοποίησης πρώτης ύλης της πρωτογενούς παραγωγής, της ενσωμάτωσης καινοτομίας, της ανάπτυξης διαδικασιών προστασίας περιβάλλοντος που περιορίζουν το φαινόμενο κλιματικής αλλαγής.

Η υποβολή των αιτήσεων στήριξης ολοκληρώθηκε με συνολικό αριθμό 546 αιτήσεων και συνολικό προϋπολογισμό 872,2 εκατ. ευρώ.

Αντικείμενο: στήριξη των δικαιούχων για επενδύσεις στη μεταποίηση/εμπορία και/ή ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων όπως κρέας, γάλα, ζωοτροφές, δημητριακά, ελαιούχα προϊόντα, οπωροκηπευτικά, οίνος κ.ά. που αφορούν σε ιδρύσεις, εκσυγχρονισμούς, επεκτάσεις, μετεγκαταστάσεις, μονάδων παραγωγής και αποθηκευτικών χώρων, συγχωνεύσεις μονάδων και μονάδες διαχείρισης υποπροϊόντων.

Δικαιούχοι: πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις.

Προτεραιότητα: επεξεργασία βιολογικών πρώτων υλών, παραγωγή προϊόντων ποιότητας (ΠΟΠ, ΠΓΕ), προστασία του περιβάλλοντος, εξοικονόμηση ενέργειας και χρήση ΑΠΕ, χρήση καινοτομίας και νέων τεχνολογιών, ωριμότητα επενδυτικού σχεδίου, εξωστρέφεια επιχείρησης, μέγεθος της επιχείρησης, κατηγορία περιοχής παρέμβασης.

Προϋποθέσεις: επιλέξιμες είναι οι αιτήσεις στήριξης που αφορούν στη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων (ως πρώτη ύλη) και το τελικό προϊόν είναι γεωργικό. Οι μετεγκαταστάσεις και ο συγχωνεύσεις μονάδων συνοδεύονται απαραίτητα από εκσυγχρονισμό αυτών. Δεν είναι επιλέξιμη η ίδρυση ελαιοτριβείων, οι ιδρύσεις σφαγείων με εξαίρεση τις νησιωτικές και οι ιδρύσεις σφαγείων ετήσιας δυναμικότητας μέχρι 400 τόνους κρέατος, καθώς και ιδρύσεις σφαγείων πουλερικών με εξαίρεση τις ορεινές και τις νησιωτικές περιοχές.

Ποσά ενίσχυσης: 400.001€ - 5.000.000 €.

Ποσοστό ενίσχυσης: Στήριξη υπό μορφή επιχορηγήσεων:

- α) περιφέρειες Ιονίου, Κρήτης, Θεσσαλίας, ηπειρωτικές περιοχές που συμπεριλαμβάνονται ΕΣΔΙΜ: **65%**
- β) λιγότερο ανεπτυγμένες Περιφέρειες: **50%**
- γ) λοιπές περιοχές: **40%**
- δ) Μικρά νησιά του Αιγαίου: **75%**

Για τις περιπτώσεις επενδυτικών δαπανών που στοχεύουν σε μείωση της κατανάλωσης ενέργειας, ύδατος, εκπομπών αερίου του θερμοκηπίου, μείωση της χρήσης αποβλήτων προβλέπεται η προσαύξηση του ποσοστού ενίσχυσης τους **κατά 10%**.

Επιλέξιμες δαπάνες: απόκτηση ακίνητης περιουσίας (οικοπέδου ή κτιριακών εγκαταστάσεων), διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου, κατασκευή νέων ή βελτίωση υφιστάμενων κτιριακών υποδομών, προμήθεια, μεταφορά και εγκατάσταση μηχανολογικού εξοπλισμού μεταποίησης, συσκευασίας και ψύξης, εξοπλισμού εργαστηρίων κ.ά., καθώς και εξοπλισμού γραφείων και μηχανογράφησης, προμήθεια καινούργιων οχημάτων μεταφοράς προϊόντων ειδικού τύπου, προμήθεια μέσων εσωτερικής μεταφοράς, σύνδεση με δίκτυα ηλεκτροδότησης, υδροδότησης, τηλεφωνίας κ.ά., απόκτηση πιστοποιητικών διασφάλισης ποιότητας, γενικές δαπάνες συνδεόμενες με τις εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό της μονάδας και άυλες δαπάνες.

Διαδικασία: η παροχή της στήριξης γίνεται είτε με τη μορφή μέσω μη επιστρεπτέας ενίσχυσης στη βάση καταβληθεισών δαπανών από τον δικαιούχο, είτε με τη μορφή χρηματοδοτικών εργαλείων, είτε με συνδυασμό των δύο μορφών.

Παρέμβαση

Π3-73-2.4**Επενδύσεις στη βιοασφάλεια των παραγωγικών ζώων****Πεδίο Εφαρμογής:** σε όλη τη χώρα.**Κοινοτική Δαπάνη: 5 εκ. €****Συνολική Δαπάνη: 5,90 εκ. €****Αριθμός επενδυτικών σχεδίων: 48****Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: Όχι** – νέα παρέμβαση

Στόχος: η μείωση των ασθενειών και γενικότερα η υλοποίηση παρεμβάσεων που οδηγούν στη μείωση της χρήσης των αντιβιοτικών ως αποτέλεσμα της βελτίωσης της βιοασφάλειας.

Αντικείμενο: στήριξη των δικαιούχων για επενδύσεις που αφορούν ενδεδειγμένα μέτρα βελτίωσης της βιοασφάλειας των ενσταβλισμένων ζώων προκειμένου να προλαμβάνονται και να αντιμετωπίζονται όλες οι ζωνοόσοι που δύναται να εμφανιστούν σε κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις.

Δικαιούχοι: κάτοχοι κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) συστηματικής εκτροφής (αιγοπροβατοτροφίας, βοοτροφίας, χοιροτροφίας, πουλερικών).

Προτεραιότητα: κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις που δεν χρησιμοποιούν κλωβούς σε οποιοδήποτε στάδιο της παραγωγικής διαδικασίας.

Προϋποθέσεις: απαραίτητη προϋπόθεση είναι η σύνταξη έκθεσης βελτίωσης ευζωίας και βιοασφάλειας από κτηνίατρο με αναλυτικό προσδιορισμό των επενδύσεων. Οι δικαιούχοι πρέπει να έχουν την ιδιότητα του κατά κύριο επάγγελμα κτηνοτρόφου ή στην περίπτωση των νομικών προσώπων ως κύρια δραστηριότητα την άσκηση συστηματικής κτηνοτροφίας, με την προϋπόθεση ότι είναι εγγεγραμμένοι στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Κτηνιατρικής (ΟΠΣΚ), με τον χαρακτηρισμό της εκμετάλλευσής τους ως α) μη οικόσιτης και β) ενσταβλισμένης ή μικτής. Οι παρεμβάσεις δεν πρέπει να οδηγούν στην αύξηση ζωικού κεφαλαίου στις ενισχυόμενες εκμεταλλεύσεις και σε αύξηση παραγωγής.

Ποσά ενίσχυσης: 80% του ποσού των επιλέξιμων επενδυτικών δαπανών. Δίνεται η δυνατότητα χορήγησης προκαταβολών έως 50%.

Επιλέξιμος προϋπολογισμός: 30.000 - 500.000€.

Επιλέξιμες δαπάνες - μέτρα βιοασφάλειας που μπορεί να περιλαμβάνουν: τοποθέτηση/ενίσχυση ανθεκτικού περιμετρικού φράκτη ή ηλεκτρικής περίφραξης υψηλής έντασης, διαχωρισμός καθαρής και μη καθαρής ζώνης για την κίνηση ατόμων κατά την είσοδό τους στην εκμετάλλευση, δημιουργία ανεξάρτητων χώρων για την απομόνωση νεοεισερχόμενων και ασθενών ζώων, καθώς και για τη διατήρηση/αποθήκευση/ψύξη νεκρών ζώων, εγκατάσταση/αποκατάσταση λειτουργίας συστήματος ή σταθμού καθαρισμού και απολύμανσης των εισερχομένων οχημάτων, μόνωση/στεγανοποίηση εγκαταστάσεων, κατασκευή ράμπας φόρτωσης/εκφόρτωσης στην περίμετρο της εκμετάλλευσης, προμήθεια εξοπλισμού για την διαχείριση υλικών στην εκτροφή, προμήθεια/εγκατάσταση λογισμικού και εξοπλισμού για την καταχώρηση δεδομένων που αφορούν στο ζωικό κεφάλαιο, δημιουργία κατάλληλων χώρων συγκέντρωσης κόπρου, τοποθέτηση εξοπλισμού φωτισμού και τοποθέτηση/ενίσχυση διχτύων για την κάλυψη εξωτερικών χώρων εκμεταλλεύσεων ελευθέρως βοσκής ορνίθων.

Διαδικασία: η ενίσχυση χορηγείται με τη μορφή μη επιστρεπτέας ενίσχυσης και το ύψος της υπολογίζεται ως ποσοστό των επιλέξιμων καταβληθεισών δαπανών από τον δικαιούχο. Η ενίσχυση χορηγείται απευθείας στο δικαιούχο γεωργό (κτηνοτρόφο).

Παρέμβαση

Π3-73-2.5

Επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις για την προστασία από φυσικές καταστροφές, δυσμενή κλιματικά φαινόμενα και καταστροφικά συμβάντα

Πεδίο Εφαρμογής: σε όλη τη χώρα.

Κοινοτική Δαπάνη: **30 εκ. €**

Συνολική Δαπάνη: **35,46 εκ. €**

Αριθμός επενδυτικών σχεδίων: **537**

Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: **Ναι** – Υπομέτρο 5.1

Δράση 1:

Επενδύσεις πρόληψης ζημιών φυτικού κεφαλαίου

Στόχος: η ενεργητική προστασία φυτικού κεφαλαίου από παγετό, προστασία από καταιγίδες, χαλάζι, βροχή, πλημμύρες, ξηρασία και πυρκαγιές, ώστε να επιτραπεί στις εκμεταλλεύσεις να διατηρήσουν τα επίπεδα ποιότητας και εμπορευσιμότητας των προϊόντων τους και συνεπώς τη θέση τους στην αγορά.

Δικαιούχοι: α) **φυσικά ή νομικά** πρόσωπα κατόχους γεωργικών εκμεταλλεύσεων με την ιδιότητα του γεωργού ή σε ομάδες γεωργών - **συλλογικά σχήματα γεωργών** και β) **ο ΕΛ.Γ.Α ή άλλος δημόσιο φορέας** ο οποίος έχει άμεση σχέση με το γεωργικό παραγωγικό δυναμικό που πλήττεται.

Προτεραιότητα:

- περιοχές όπου παρατηρείται συστημικός κίνδυνος φυσικών φαινομένων, δυσμενών καιρικών συνθηκών και καταστροφικών συμβάντων
- μεγαλύτερες αξίες παραγωγής σύμφωνα με την αξία του παραγόμενου προϊόντος
- επαγγελματίες αγρότες
- συλλογικότητα των επενδύσεων πρόληψης σε μια δεδομένη περιοχή
- δικαιούχοι με χαμηλότερα εισοδήματα
- αγρότες ορεινών και μειονεκτικών περιοχών
- καλλιέργειες με τον χαρακτηρισμό ΠΟΠ ή ΠΓΕ ή προϊόν Πιστοποιημένης Βιολογικής παραγωγής
- νέοι αγρότες.

Προϋποθέσεις: δεν ενισχύονται συλλογικά σχήματα, τα οποία υλοποιούν επιχειρησιακό πρόγραμμα στον τομέα των οπωροκηπευτικών και έχουν ενεργοποιήσει τη σχετική δράση.

Ποσά ενίσχυσης: **80%** για επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις φυσικών ή νομικών προσώπων, καθώς επίσης και των Συλλογικών Σχημάτων Γεωργών και **100%** για συλλογικές επενδύσεις. Ως συλλογικές επενδύσεις ορίζονται οι επενδύσεις οι οποίες πραγματοποιούνται από συλλογικό σχήμα γεωργών και ωφελεί το σύνολο ή ένα ποσοστό άνω του 50% των μελών του συλλογικού σχήματος.

Επιλέξιμες δαπάνες: αγορά υλικών και εγκατάσταση **συστημάτων προστασίας αγροτικών καλλιεργειών** για χαλαζική πρόληψη, προστασία από παγετό και ανεμοφράκτες.

Διαδικασία: η ενίσχυση χορηγείται με τη μορφή μη επιστρεπτέας ενίσχυσης και το ύψος της υπολογίζεται ως ποσοστό των επιλέξιμων δαπανών. Οι δράσεις πρόληψης μπορούν να είναι ιδιωτικές επενδύσεις γεωργού φυσικού ή νομικού προσώπου ή συλλογικού σχήματος γεωργών ή συλλογικές επενδύσεις.

Δράση 2:

Επενδύσεις αποκατάστασης του παραγωγικού δυναμικού (φυτικό, ζωικό, και πάγιο)

Στόχος: η ενίσχυση των γεωργών και των κτηνοτρόφων που επλήγησαν από έντονα φαινόμενα κλιματικής αλλαγής.

Αντικείμενο: η ενίσχυση των γεωργών και των κτηνοτρόφων για να ανασυστήσουν τις εκμεταλλεύσεις τους και να παραμείνουν στις αγροτικές περιοχές της χώρα, συνεχίζοντας την οικονομική τους δραστηριότητα.

Δικαιούχοι: α) φυσικά ή νομικά πρόσωπα κατόχους γεωργικών εκμεταλλεύσεων με την ιδιότητα του γεωργού ή σε ομάδες γεωργών - **συλλογικά σχήματα γεωργών** και β) ο **ΕΛ.Γ.Α** ή **άλλος δημόσιο φορέας** ο οποίος έχει άμεση σχέση με το γεωργικό παραγωγικό δυναμικό που πλήττεται.

Ποσά ενίσχυσης: 100% των επιλέξιμων δαπανών.

Επιλέξιμες δαπάνες: δαπάνες που πραγματοποιούνται για την **αποκατάσταση ζημιών** που προκλήθηκαν ως άμεσο επακόλουθο καταστροφικών αιτίων όπως αποκατάσταση κτιριακών εγκαταστάσεων και εξοπλισμού, ανασύσταση φυτικού και ζωικού κεφαλαίου, αποκατάσταση υποδομών για τη διατήρηση του γεωργικού παραγωγικού δυναμικού και αποκατάσταση της ποιότητας του εδάφους των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που έχουν πληγεί από καταστροφικά αίτια.

Διαδικασία: η ενίσχυση χορηγείται με τη μορφή επιχορήγησης και το ύψος της υπολογίζεται, ως ποσοστό των επιλέξιμων δαπανών.

Παρέμβαση

Π3-73-2.6

Επενδύσεις κυκλικής οικονομίας και ενεργειακές επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις

Πεδίο Εφαρμογής: σε όλη τη χώρα.

Κοινοτική Δαπάνη: **34,40 εκ. €**

Συνολική Δαπάνη: **40,69 εκ. €**

Αριθμός επενδυτικών σχεδίων: **814**

Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: **Ναι** – Δράση 4.1.5

Στόχος: κάλυψη αναγκών εκσυγχρονισμού γεωργικών εκμεταλλεύσεων για την ενίσχυση επενδύσεων που θα συμβάλλουν στο **πλαίσιο της κυκλικής οικονομίας/βιοοικονομίας** στην παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ/βιομάζα, στην εξοικονόμηση ενέργειας και στη μείωση εισροών μέσω επαναχρησιμοποίησης γεωργοκτηνοτροφικών αποβλήτων.

Δικαιούχοι: φυσικά ή νομικά πρόσωπα, καθώς και **συλλογικά σχήματα του αγροτικού συνεταιριστικού δικαίου** (ομάδες παραγωγών, οργανώσεις παραγωγών, αγροτικοί συνεταιρισμοί και ενώσεις αυτών).

Προτεραιότητα: σε επενδύσεις που επιτυγχάνουν σημαντική μείωση των εκπομπών, εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση κατανάλωσης ενέργειας, περιορισμό του όγκου και της συγκέντρωσης των κτηνοτροφικών αποβλήτων, σε δικαιούχους που έχουν χρηματοοικονομική ικανότητα και διαθέτουν εκπαιδευτικό επίπεδο και επαγγελματική εμπειρία, σε διοικητικά ώριμες επένδυσης, σε επενδύσεις αξιοποίησης εξοπλισμού τεχνολογίας αιχμής, στη συμμετοχή οργανώσεων παραγωγών και στη συλλογικότητα επένδυσης και σε περιοχές που έχουν πληγεί από φαινόμενα κλιματικής αλλαγής και ηπειρωτικές περιοχές που συμπεριλαμβάνονται στα Σχέδια Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΣΔΑΜ) - περιοχές απολιγνιτοποίησης.

Προϋποθέσεις: α) **φυσικά πρόσωπα:** εγγεγραμμένα στο ΜΑΑΕ ως επαγγελματίες αγρότες ή δικαιούχοι του αντίστοιχου μέτρου των νέων γεωργών, δηλώνουν κατ' ελάχιστο κύκλο εργασιών ποσό που δεν υπολείπεται του 30% της ίδιας συμμετοχής και ασφαλιστικά και φορολογικά ενήμεροι. β) **νομικά πρόσωπα:** κύρια δραστηριότητα την άσκηση της γεωργίας, φορολογικά και ασφαλιστικά ενήμερα, διάρκεια τουλάχιστον 5 έτη μετά την ολοκλήρωση της επένδυσης και δεν τελούν υπό πτώχευση, λύση, αναγκαστική διαχείριση, εκκαθάριση. γ) **συλλογικά σχήματα:** ενήμεροι στο οικείο μητρώο, κατ' ελάχιστο 10 μέλη, διακριτή λογιστική διαχείριση, κερδοφόρο μέσο όρο αποτελεσμάτων και μέσο κύκλο εργασιών προηγούμενης τριετίας > **60.000 €**, φορολογικά και ασφαλιστικά ενήμερα και δεν τελούν υπό πτώχευση, λύση, αναγκαστική διαχείριση, εκκαθάριση.

Για τις **γεωργικές εκμεταλλεύσεις:** να έχει περιληφθεί στην Ενιαία Δήλωση Εκμετάλλευσης του έτους αναφοράς, να έχει ελάχιστο μέγεθος παραγωγικής δυναμικότητας **12.000 €**, να πληρούν τα κοινοτικά πρότυπα και να υπάρχει έκθεση ενεργειακού επιθεωρητή και να είναι διασυνδεδεμένη με το ηλεκτρικό δίκτυο.

Ποσά ενίσχυσης: έως **70%** των **επιλέξιμων δαπανών**. Δίνεται η δυνατότητα χορήγησης προκαταβολών έως **50%**.

Αιτούμενος προϋπολογισμός: **25.000 - 200.000 €** για φυσικά και νομικά πρόσωπα και έως **500.000 €** για συλλογικά σχήματα. Για επενδύσεις **παραγωγής βιοαερίου από κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις** ο μέγιστος προϋπολογισμός ανέρχεται σε **2.500.000 €**.

Επιλέξιμες δαπάνες: **μηχανολογικός εξοπλισμός και εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ** (αυτόνομα Φ/Β συστήματα, εγκαταστάσεις ενεργειακής αξιοποίησης βιομάζας, αντλίες θερμότητας κ.λπ.), **επενδύσεις εκσυγχρονισμού και μηχανολογικός εξοπλισμός** για εξοικονόμηση ενέργειας, **κτιριακές εγκαταστάσεις και μηχανολογικός εξοπλισμός** για την ανάκτηση, επεξεργασία και επαναχρησιμοποίηση γεωργοκτηνοτροφικών αποβλήτων και παραπροϊόντων (δεξαμενές, αξιοποίηση βιομάζας για παραγωγή compost, βιοαερίου, κ.λπ.), **γενικές δαπάνες λήψης υπηρεσιών** που συνδέονται με την υλοποίηση του έργου.

Διαδικασία: η παροχή της στήριξης γίνεται μέσω μη επιστρεπτέας ενίσχυσης στη βάση καταβληθεισών δαπανών από τον δικαιούχο. Δεν είναι επιλέξιμα συλλογικά σχήματα για τα οποία προβλέπεται ενίσχυση επενδύσεων εξοικονόμησης ενέργειας και κυκλικής οικονομίας/ βιοοικονομίας στο οικείο Τομεακό Πρόγραμμα.

Παρέμβαση

Π3-73-2.8**Επενδύσεις για τη βελτίωση της ευζωίας των παραγωγικών ζώων****Πεδίο Εφαρμογής:** σε όλη τη χώρα.**Κοινοτική Δαπάνη: 15 εκ. €****Συνολική Δαπάνη: 17,68 εκ. €****Αριθμός επενδυτικών σχεδίων: 156****Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: Όχι – νέα παρέμβαση****Δράση 1:****Μετάβαση σε παραγωγικά συστήματα βελτιωμένης ευζωίας στην ωοπαραγωγό πτηνοτροφία****Στόχος:** επίτευξη της ευζωίας στην **ωοπαραγωγό πτηνοτροφία** με μετάβαση σε βελτιωμένα παραγωγικά συστήματα εκτροφής όπως **αχυρώνες ή εκτροφή ελεύθερας βοσκής**.**Αντικείμενο:** 1. Μετατροπή του παραγωγικού συστήματος από εκτροφή σε εμπλουτισμένες κλωβοστοιχίες προς εκτροφή στο δάπεδο (αχυρώνες) ή σε εκτροφή ελεύθερης βόσκησης, διατηρώντας σταθερό τον εκτρεφόμενο πληθυσμό και 2. Μετατροπή του παραγωγικού συστήματος από εκτροφή σε αχυρώνα σε εκτροφή ελεύθερης βόσκησης, διατηρώντας σταθερό τον εκτρεφόμενο πληθυσμό.**Επιλέξιμες δαπάνες:** πάγιος εξοπλισμός όπως σιλό και σύστημα μεταφοράς τροφής, σύστημα εξαερισμού-ψύξης, σύστημα φωτισμού και ηλεκτρικός πίνακας, αυτόματη ταΐστρα και ποτίστρα, αυτόματες φωλιές και εσχαρωτά δάπεδα.**Δράση 2:****Βελτίωση των συστημάτων διατροφής σε χοιροτροφικές μονάδες****Στόχος:** η αποφυγή τραυματισμών κατά τη σίτιση, μείωση του stress και της μακροβιότητας των χοιρομητέρων, μείωση του ποσοστού θνησιμότητας των **χοιριδίων**, μέγιστη υγιεινή και βελτίωση της κατάστασης και υγείας των ζώων.**Αντικείμενο:** η ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων για τη **βελτίωση των συστημάτων διατροφής σε χοιροτροφικές μονάδες**.

Επιλέξιμες δαπάνες: α) ολοκληρωμένα/αυτόματα συστήματα ηλεκτρονικής τροφοδοσίας που ενισχύουν τη βελτίωση της ευζωίας και της παραγωγικότητας των χοιρομητέρων και καταγραφή και παρακολούθηση των αναγκών και των αποδόσεων μέσω λογισμικού, β) συστήματα αυτόματης τροφοδοσίας σε κελιά θηλασμού με καθημερινή καταγραφή και παρακολούθηση των αποδόσεων και γ) συστήματα παροχής γάλακτος σε χοιρίδια που συμβάλλουν στη μείωση θνησιμότητας των θηλαζόντων.

Δράση 3:

Λοιπές παραγωγικές επενδύσεις για τη βελτίωση της ευζωίας σε κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις

Στόχος: η μείωση των ασθενειών και των τραυματισμών και γενικότερα η υλοποίηση παρεμβάσεων που οδηγούν στη μείωση της χρήσης των αντιβιοτικών ως αποτέλεσμα της βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης των ζώων και τη μείωση του εγκλεισμού των ζώων.

Αντικείμενο: παραγωγικές επενδύσεις για τη βελτίωσης των **συνθηκών διαβίωσης των ενσταβλισμένων ζώων σε κτηνοτροφικές μονάδες.**

Επιλέξιμες δαπάνες: εγκατάσταση/επισκευή συστήματος/εξοπλισμού για μείωση του χρόνου ατομικού εγκλεισμού για χοιρομητέρες και μόσχους και για τον έλεγχο θερμοκρασίας και υγρασίας, εγκατάσταση/επισκευή συστήματος εξαερισμού, εγκατάσταση συστήματος παρακολούθησης των ζώων, εγκατάσταση συστήματος ψύξης, θέρμανσης και αερισμού κατά προτεραιότητα με τη χρήση ΑΠΕ, αντικατάσταση/επισκευή δαπέδων, λοιπού εξοπλισμού και εσωτερικής περίφραξης και εγκατάσταση συστημάτων προστασίας του ζωικού κεφαλαίου και εγκαταστάσεων από φυσικές καταστροφές.

Προϋποθέσεις: οι δικαιούχοι πρέπει να έχουν κύριο επάγγελμα γεωργού (κτηνοτρόφου) ή για νομικά πρόσωπα να έχουν κύρια δραστηριότητα την άσκηση της **συστηματικής κτηνοτροφίας** με το χαρακτηρισμό της εκμετάλλευσής τους ως α) μη οικόσιτης και β) ενσταβλισμένης ή μικτής. Οι παρεμβάσεις δεν πρέπει να οδηγούν στην αύξηση του ζωικού κεφαλαίου και παραγωγής. **Απαραίτητη η σύνταξη έκθεσης βελτίωσης ευζωίας από κτηνίατρο με προσδιορισμό των επενδύσεων.**

Ποσά ενίσχυσης δράσεων: 80% του ποσού των επιλέξιμων επενδυτικών δαπανών. Προϋπολογισμός: 50.000 - 750.000 € (δράσεις 1 και 2), 25.000 – 750.000 € (δράση 3).

Διαδικασία: η ενίσχυση χορηγείται με τη μορφή μη επιστρεπτέας ενίσχυσης και το ύψος της υπολογίζεται ως ποσοστό των επιλέξιμων καταβληθεισών δαπανών από τον δικαιούχο. Η ενίσχυση χορηγείται απευθείας στο δικαιούχο γεωργό.

Παρέμβαση

Π3-73-2.9

Επενδύσεις για τον εκσυγχρονισμό και την κατασκευή θερμοκηπίων φυτικής παραγωγής

Σε εξέλιξη**Πεδίο Εφαρμογής:** σε όλη τη χώρα.**Κοινοτική Δαπάνη: 120,95 εκ. €****Συνολική Δαπάνη: 150 εκ. €****Αριθμός επενδυτικών σχεδίων: 500****Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: Ναι** – ενσωματωμένο στη δράση 4.1.1

Στόχος: ο εκσυγχρονισμό της καλλιέργειας των κηπευτικών με ταυτόχρονη μετατόπιση σε καλλιεργητικές πρακτικές υψηλότερης προστιθέμενης αξίας και μετριασμός των επιπτώσεων από την κλιματική αλλαγή.

Αντικείμενο: η ίδρυση γεωργικών εκμεταλλεύσεων και η μετατόπιση σε καλλιεργητικές πρακτικές υψηλότερης προστιθέμενης αξίας μέσω της αύξησης της παραγωγικότητας της μεθόδου καλλιέργειας και την μείωση των εισροών.

Δικαιούχοι: φυσικά πρόσωπα εγγεγραμμένα στο ΜΑΑΕ, καθώς και νομικά πρόσωπα και συλλογικά σχήματα του αγροτικού συνεταιριστικού δικαίου.

Επιλέξιμες δαπάνες: 1. Ανέγερση, επέκταση και εκσυγχρονισμός προσπελάσιμων στεγάστρων, 2. Κατασκευές και αγορά γης για την εξυπηρέτηση των ανωτέρω κατασκευών, 3. Μηχανολογικός εξοπλισμός, 4. Εξοπλισμός φυτικής παραγωγής, 5. Δαπάνες ΑΠΕ, 6. Αγορά Η/Υ και λογισμικού διαχείρισης της εκμετάλλευσης, 7. Γενικές δαπάνες κ.ά.

Ποσά ενίσχυσης δράσεων: από 50% έως 70%. Δίνεται η δυνατότητα χορήγησης προκαταβολών έως 50%.

Προϋπολογισμός: 30.000€ - 1.000.000 €

Διαδικασία: το μέτρο είναι ανταγωνιστικό, δηλαδή κάθε αίτηση βαθμολογείται ξεχωριστά και ύστερα από την συνολική αξιολόγηση κατατάσσεται σύμφωνα με τη βαθμολογία της. Στην περίπτωση μη επάρκειας πόρων, εγκρίνονται κατά προτεραιότητα οι αιτήσεις με την υψηλότερη βαθμολογία ενώ οι υπόλοιπες αιτήσεις απορρίπτονται.

Παρέμβαση

Π3-73-3.2

Μη παραγωγικές επενδύσεις για την αειφορική διαχείριση και προστασία μεγάλων θηλαστικών (Αρκούδα, Λύκο, Τσακάλι και Ελάφι)

Πεδίο Εφαρμογής: γεωργικές εκτάσεις περιοχών που αποτελούν βιότοπους της **αρκούδας, του λύκου, του τσακαλιού και του ελαφιού**, εντός του ευρωπαϊκού δικτύου προστατευόμενων περιοχών NATURA 2000 και σε όμορες αυτών περιοχές.

Κοινοτική Δαπάνη: **2,5 εκ. €**Συνολική Δαπάνη: **2,95 εκ. €**Αριθμός πράξεων: **1.734**Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: **Ναι** – Δράση 4.4.1

Στόχος: άμβλυνση των προβλημάτων που δημιουργεί η συνύπαρξη στο ίδιο περιβάλλον, γεωργικής δραστηριότητας και άγριων ειδών όπως η αρκούδα, ο λύκος, το τσακάλι αλλά και το ελάφι, όπως προβλήματα αφενός οικονομικής βιωσιμότητας για τις εκμεταλλεύσεις, λόγω των μεγάλων ζημιών που αποδίδονται στα άγρια ζώα και αφετέρου, ανθρωπογενή θνησιμότητα για τα άγρια ζώα.

Αντικείμενο: μέσω της παρέμβασης εξυπηρετείται μέρος των Εθνικών Προτεραιοτήτων που έχουν ενταχθεί στο «ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΡΑΣΕΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000».

Δικαιούχοι: γεωργικές εκτάσεις που βρίσκονται στους βιότοπους των μεγάλων θηλαστικών (Αρκούδα, Λύκος, Τσακάλι και Ελάφι) και είτε καλλιεργούνται με καλαμπόκι, ηλίανθο, αμπέλια, δενδρώδεις καλλιέργειες (όπως αχλάδια, μήλα, κεράσια, κορόμηλα, δαμάσκηνα, φουντούκια, καρύδια, κάστανα), κηπευτικά, σιτηρά και μηδική, είτε χρησιμοποιούνται για την εγκατάσταση κυψελών και βρίσκονται σε κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις.

Ποσά ενίσχυσης: 100% των επιλέξιμων δαπανών.

Επιλέξιμες δαπάνες: α) η αγορά και εγκατάσταση ηλεκτροφόρου περίφραξης, η οποία περιλαμβάνει **φωτοβολταϊκό σύστημα** και β) η **προμήθεια σκύλων φύλαξης** κατά προτεραιότητα του ελληνικού ποιμενικού. Οι σκύλοι πρέπει να φέρουν ηλεκτρονικό τσιπ, να είναι καταγεγραμμένοι στα οικεία μητρώα και να ελέγχονται από κτηνίατρο.

Παρέμβαση

Π3-73-3.3

Μη παραγωγικές επενδύσεις για την προστασία από τη διάβρωση, για τη συγκράτηση του εδαφικού νερού και θρεπτικών συστατικών, μέσω κατασκευής νέων αναβαθμίδων

Πεδίο Εφαρμογής: σε όλη τη χώρα σε περιοχές με κλίση εδάφους άνω του 15% που χαρακτηρίζονται ως υψηλού κινδύνου για την εκδήλωση πλημμυρών με βάση τα Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας (ΣΔΠΚ), καθώς επίσης και διάβρωσης.

Κοινοτική Δαπάνη: **3,8 εκ. €**Συνολική Δαπάνη: **4,49 εκ. €**Αριθμός πράξεων: **299**Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: **Ναι** – Δράση 4.4.3

Στόχος: η συντήρηση των αναβαθμίδων που στην πορεία των χρόνων, από την επίδραση φυσικών καταστροφών ή και ανθρωπογενών παρεμβάσεων, έχουν υποστεί σοβαρές καταστροφές με συνέπεια να είναι απαραίτητη η επαναδημιουργία τους όπου έχουν εξαφανιστεί ή η αποκατάστασή τους όπου έχουν υποστεί σοβαρές ζημιές.

Αντικείμενο: χρηματοδοτείται η συντήρηση των υφιστάμενων αναβαθμίδων σε συνδυασμό με το Ecoscheme: Π1-31.8 – «Διατήρηση και βελτίωση καλλιεργειών σε εκτάσεις με αναβαθμίδες». Μέσω της παρούσας παρέμβασης χρηματοδοτείται αποκλειστικά η κατασκευή νέων αναβαθμίδων σε περιοχές που απειλούνται με διάβρωση και με κλίση εδαφών άνω του 15%.

Δικαιούχοι: α) κάτοχοι γεωργικών εκτάσεων σε περιοχές στις οποίες οι ξηρολιθοδομές αποτελούν τεκμηριωμένα στοιχείο του τοπίου, για την κατασκευή νέων αναβαθμίδων και β) κάτοχοι γεωργικών εκτάσεων σε περιοχές με κλίση, η οποία να δικαιολογεί την κατασκευή αναβαθμίδων με ξηρολιθοδομή, για λόγους αντιμετώπισης της διάβρωσης.

Προτεραιότητα: σε περιοχές που κινδυνεύουν από πλημμύρες, όπως αυτές προσδιορίζονται στα Διαχειριστικά Σχέδια Κινδύνου Πλημμυρών και σε περιοχές που υπάρχει υψηλός κίνδυνος διάβρωσης, όπως αυτές προσδιορίζονται στην Εθνική Στρατηγική για την Ερημοποίηση.

Ποσά ενίσχυσης: 100% των επιλέξιμων δαπανών της δράσης.

Επιλέξιμες δαπάνες: α) η κατασκευή ξηρολιθοδομής με τις διαστάσεις και την τεχνολογία των ήδη υπαρχόντων ή η κατασκευή νέων στις περιπτώσεις γεωργικών εκτάσεων, με κλίση η οποία να δικαιολογεί την κατασκευή αναβαθμίδων με ξηρολιθοδομή, για λόγους αντιμετώπισης της διάβρωσης και β) γενικές δαπάνες, όπως δαπάνες για έκδοση οικοδομικής αδείας κλπ.

Παρέμβαση

Π3-73-3.4

Μη παραγωγικές επενδύσεις για την εγκατάσταση δασοπονικών φυτειών (α' φάση δάσωσης για τη δημιουργία δασικών εκτάσεων σε γεωργικές γαίες)

Πεδίο Εφαρμογής: σε όλες τις αγρονομικές ζώνες της χώρας.

Κοινοτική Δαπάνη: **23,29 εκ. €**

Συνολική Δαπάνη: **27,45 εκ. €**

Αριθμός πράξεων: **3.431**

Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: **Ναι** – Υπομέτρο 8.1

Στόχος: η παρέμβαση αφορά στην **α' φάση της δάσωσης για τη δημιουργία δασικών εκτάσεων** σε γεωργικές γαίες και καλύπτει τη δαπάνη εγκατάστασης των δασοπονικών φυτειών.

Δικαιούχοι: φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή ενώσεις αυτών, κάτοχοι ή διαχειριστές γεωργικής γης (όπως μισθωτές ή άλλα εξουσιοδοτημένα πρόσωπα). Στην περίπτωση γης δημόσιας ιδιοκτησίας, η στήριξη παρέχεται υπό την αίρεση ότι ο διαχειριστής είναι είτε **ιδιωτικός φορέας** (φυσικό ή νομικό πρόσωπο), είτε **οργανισμός της αυτοδιοίκησης Α' βαθμού**, με εξαίρεση τα μικρά νησιά Αιγαίου.

Προϋποθέσεις: **α)** κατάλληλη επιλογή των ειδών που θα φυτευτούν, **β)** επιλογή βάσει της ανάγκης ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή, στις φυσικές καταστροφές και στις κλιματικές συνθήκες, **γ)** αποκλειστική φύτευση οικολογικά προσαρμοσμένων ειδών και/ή ειδών ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή, **δ)** φύτευση μείγματος ειδών, το οποίο περιλαμβάνει είτε τουλάχιστον 10 % πλατύφυλλα δέντρα ή τουλάχιστον τρία είδη δένδρων, όπου η ελάχιστη καλυπτόμενη έκταση ανά είδος είναι ίση με το 10 % της έκτασης, **ε)** η γεωργική έκταση να είναι δηλωμένη στο ΟΣΔΕ, **στ)** η φύτευση σε συγκεκριμένες περιοχές Natura 2000, **ζ)** Υποβολή «Τεχνικού Σχεδίου Δάσωσης» ή «Μελέτης Δάσωσης» και **η)** ελάχιστο μέγεθος έκτασης 0,5 ha, με εξαίρεση νησιά Ιονίου, Βορείου και Νοτίου Αιγαίου και Εύβοια τα 0,2 ha.

Ποσά ενίσχυσης: **100%** των δαπανών που έχουν πραγματοποιηθεί. Δύναται να καλυφθούν και οι **δαπάνες εκπόνησης διαχειριστικών σχεδίων** δασών ή ισοδύναμων μέσων, μέχρι **το 20% της ενίσχυσης**. Οι ενισχύσεις για δάσωση γεωργικής γης, που ανήκει σε δημόσιες αρχές ή για δένδρα ταχείας ανάπτυξης καλύπτουν μόνο τα έξοδα εγκατάστασης.

Επιλέξιμες δαπάνες: εργασίες προετοιμασίας, αγοράς και εγκατάστασης ειδών, εγκατάστασης/ βελτίωσης τριτεύοντος αρδευτικού δικτύου, άρδευση φυτών, με τη χρήση βυτίου και εργατών εφόσον δεν έχει επιλεγεί εγκατάσταση τριτεύοντος αρδευτικού δικτύου, κατασκευής περίφραξης και αντικατάστασης φυταρίων.

Παρέμβαση

Π3-73-3.5**Προστασία, διατήρηση και βελτίωση των γενετικών πόρων στην κτηνοτροφία**

Πεδίο Εφαρμογής: σε όλη τη χώρα και ειδικότερα όπως περιγράφεται στον πίνακα τοπικών – εγχώριων και προσαρμοσμένων φυλών ζώων ανά ζωικό είδος.

Κοινοτική Δαπάνη: **14,34 εκ. €**Συνολική Δαπάνη: **16,90 εκ. €**Αριθμός πράξεων: **42**Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: **Ναι** – Υπομέτρο 10.2.1

Στόχος: η βελτίωση της παραγωγικότητας του ζωικού κεφαλαίου της χώρας, αλλά και η διατήρηση των αυτόχthonων φυλών που κινδυνεύουν με εξαφάνιση, λόγω της χαμηλής παραγωγικότητας και της υστέρησης των αποδόσεων τους, σε σχέση με τις ξένες φυλές.

Αντικείμενο: ενίσχυση των δικαιούχων για δράσεις με στόχο την **προστασία, διατήρηση και βελτίωση των γενετικών πόρων στην κτηνοτροφία**.

Δικαιούχοι: αναγνωρισμένοι φορείς αναπαραγωγής καθαρών φυλών, Ενώσεις, Συνεταιρισμοί και **συλλογικά όργανα** με νομική υπόσταση να ασκούν κτηνοτροφική δραστηριότητα, οι ίδιοι ή/και τα μέλη τους.

Ποσά ενίσχυσης: α) συλλογή - τήρηση στοιχείων γενεαλογίας των ζώων και καθιέρωση - διατήρηση γενεαλογικών βιβλίων και μητρώων, ενημέρωση για τη διάδοση και χρήση του κατάλληλου για την κάθε περιοχή κτηνοτρόφου ζωικού γενετικού υλικού, γονοτυπικός έλεγχος των ζώων: **100%**
β) έλεγχος αποδόσεων των ζώων: **70%**.

Επιλέξιμες δαπάνες: α) συλλογή και τήρηση στοιχείων γενεαλογίας, κάλυψη του διοικητικού κόστους καθιέρωσης και διατήρησης γενεαλογικών βιβλίων ή μητρώων, β) κάλυψη του κόστους δοκιμών για τον προσδιορισμό της απόδοσης του ζωικού κεφαλαίου, γ) δαπάνες μισθοδοσίας και οδοιπορικών εξόδων προσωπικού των δικαιούχων, δαπάνες εφοδίων, υλικών, οργάνων και διαδικασιών υλοποίησης, δ) δαπάνες για την ενημέρωση και την παροχή τεχνικής και επιστημονικής στήριξης και ε) δαπάνες για γονοτυπικό έλεγχο των ζώων, όπως κόστος προμήθειας υλικών δειγματοληψίας, διενέργειας δειγματοληψίας, μεταφοράς και ανάλυσης δειγμάτων.

Παρέμβαση

Π3-75.1

Εγκατάσταση γεωργών νεαρής ηλικίας

**ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ 1ης ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ
(11.03.2025)**

Πεδίο Εφαρμογής: το σύνολο των Νομών της Ελλάδας εκτός κατεχοχών αστικών περιοχών Νομών Θεσσαλονίκης και Αττικής.

Κοινοτική Δαπάνη: **590 εκ. €**

Συνολική Δαπάνη: **590 εκ. €**

Αριθμός δικαιούχων: **27.011**

Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: **Ναι** – Υπομέτρο 6.1

Στόχοι: α) προσέλκυση και διατήρηση νέων σε ηλικία γεωργών και διευκόλυνση της βιώσιμης επιχειρηματικής ανάπτυξης σε αγροτικές περιοχές, β) αύξηση του αριθμού γεωργών ηλικίας μικρότερης των 40 ετών με στόχο τη δημογραφική ανανέωση των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα και την πληθυσμιακή αναζωογόνηση των αγροτικών περιοχών, γ) προώθηση της απασχόλησης και της ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές.

Δικαιούχοι: φυσικά ή νομικά πρόσωπα που εμπίπτουν στον ορισμό του γεωργού νεαρής ηλικίας. Ο δικαιούχος πρέπει να είναι μόνιμος κάτοικος σε κάποια από τις περιοχές εφαρμογής του μέτρου και να είναι κάτοχος οικονομικά αυτόνομης γεωργικής- κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης με τυπική απόδοση που υπερβαίνει τα κατ' ελάχιστον θεσμοθετημένα όρια.

Προϋποθέσεις:

A) Φυσικά Πρόσωπα

- Ηλικία: έως και 40 ετών.
- Αρχηγός γεωργικής εκμετάλλευσης: φυσικό πρόσωπο το οποίο έχει πλήρη δικαιопρακτική ικανότητα, είναι κάτοχος αγροτικής εκμετάλλευσης και είναι νομικά και οικονομικά υπεύθυνο για την κανονική λειτουργία της.
- Εκπαιδευτικά προσόντα: κατ' ελάχιστο Επαγγελματική Σχολή ή Λύκειο, είτε εκπαίδευση γεωτεχνικής κατεύθυνσης (κατ' ελάχιστο 150 ωρών) που δεν αποτελεί μέρος πιστοποιητικού ή διπλώματος και απολυτήριο γυμνασίου. Διαφορετικά: άσκηση επαγγέλματος αγρεργάτη με πλήρη απασχόληση επί τρία συναπτά έτη ή επί ισοδύναμο χρονικό διάστημα με μειωμένο ωράριο, κατά την τελευταία δεκαετία και απολυτήριο γυμνασίου.

B) Νομικά πρόσωπα:

Να ανήκουν σε γεωργό νεαρής ηλικίας, μέτοχος τουλάχιστον κατά 51%, να υπάρχουν όλες οι ανωτέρω προϋποθέσεις των φυσικών προσώπων, να ασκεί τη διαχείριση και να είναι νομικά και οικονομικά υπεύθυνος για τη λειτουργία του.

Ποσά ενίσχυσης: 30.000€ για γεωργικές εκμεταλλεύσεις που θα έχουν φυτική - μικτή παραγωγική κατεύθυνση. **Αύξηση κατά:**

- **2.500€** εφόσον η περιοχή μόνιμης κατοικίας βρίσκεται σε περιοχές **ορεινές ή μειονεκτικές ή/και σε ηπειρωτικές περιοχές που συμπεριλαμβάνονται στα Σχέδια Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΣΔΑΜ) (περιοχές απολιγνιτοποίησης)**
- **4.000 €** εφόσον η περιοχή μόνιμης κατοικίας των αρχηγών των εκμεταλλεύσεων βρίσκεται σε **μικρά νησιά (πληθυσμός έως και 3.100 κατοίκους, απογραφή 2021)**
- **10.000€** για **ζωική παραγωγική κατεύθυνση** (μελλοντική κατάσταση).

Διαδικασία: η στήριξη παρέχεται με τη μορφή κατ' αποκοπή ποσού επιχορήγησης ή χρηματοδοτικού εργαλείου. Η οικονομική ενίσχυση καταβάλλεται σε δύο δόσεις. Η πρώτη δόση καταβάλλεται με την ένταξη του γεωργού νεαρής ηλικίας και αντιστοιχεί στο 70% της συνολικής ενίσχυσης, και το υπολειπόμενο 30% με την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου.

Η στήριξη με χρηματοδοτικό εργαλείο θα έχει τη μορφή παροχής εγγύησης για καταβολή δανείου και κατ' αποκοπή ποσού, τα οποία θα παρέχονται υποχρεωτικά και τα δυο μαζί. Οι δύο μορφές στήριξης θα συνδυάζονται σε μία ενιαία πράξη.

Παρέμβαση

Π3-76-1.1**Επιδότηση Ασφαλίστρου προαιρετικής ασφάλισης****Πεδίο Εφαρμογής:** σε όλη τη χώρα.**Κοινοτική Δαπάνη: 200 εκ. €****Συνολική Δαπάνη: 222,2 εκ. €****Αριθμός εκταρίων: 3.157.108****Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: Όχι – νέα παρέμβαση**

Στόχος: η κάλυψη μέρους της ασφάλισης των γεωργών που συμμετέχουν στο σύστημα των μη υποχρεωτικά ασφαλιζόμενων κινδύνων για νέους και αναδυόμενους κινδύνους (ακαρπία και έμμεσες φυτοπαθολογικές και γενικά δευτερογενείς της βροχόπτωσης προσβολές), με στόχο να δημιουργηθούν τα αναγκαία ταμειακά αποθεματικά για την αποζημίωση των νέων κινδύνων που θα ασφαλιστούν.

Δικαιούχοι: ενεργοί γεωργοί που ασχολούνται στις καλλιέργειες της **ελιάς, αμπέλου και οπωροκηπευτικών** (ακτινίδιο, αχλάδι, κεράσι, μήλο, ροδάκινο, δαμασκηλιά, βερίκοκο, πατάτας και ντομάτα), με **ενεργό σχετικό ασφαλιστήριο για τους προαιρετικούς κινδύνους**.

Προϋποθέσεις: συμμετοχή σε μία από τις παρακάτω ομάδες:

Ομάδα 1: Ελιάς (ασφαλιστική κάλυψη για το φαινόμενο **ακαρπίας**)

Ομάδα 2: Ροδακινιάς, Βερίκοκιάς, Ακτινιδιάς, Κερασιάς, Μηλιάς, Αχλαδιάς, Δαμασκηνιάς (ασφαλιστική κάλυψη για το φαινόμενο ακαρπίας και των έμμεσων ζημιών της **βροχόπτωσης**)

Ομάδα 3: Σταφυλιού, Πατάτας και Ντομάτας (ασφαλιστική κάλυψη για τις έμμεσες ζημιές της **βροχόπτωσης**).

Για τις έμμεσες προσβολές από βροχόπτωση θα πρέπει να αποδεικνύεται ότι έχουν ληφθεί όλα τα προληπτικά μέτρα και θα πρέπει να αποδεικνύεται από μετεωρολογικά δεδομένα η ένταση των φαινομένων, όσον αφορά τη βροχόπτωση και την υψηλή υγρασία, καθώς και οι μειωμένες ώρες ψύχους, όσον αφορά την ακαρπία. **Το εκπιπτόμενο ποσοστό ζημιάς είναι 50%.**

Ποσά ενίσχυσης: 50% των **ασφαλίστρων** της προαιρετικής ασφάλισης.

Ποσοστό ζημιάς	Αποζημίωση
ποσοστό ζημιάς ≤ 50%	δεν καταβάλλεται αποζημίωση
50% < ποσοστό ζημιάς ≤ 70%	50% * (ποσοστό ζημιάς % - 50%) * ασφαλισμένο κεφάλαιο
70% < ποσοστό ζημιάς ≤ 90%	60% * (ποσοστό ζημιάς % - 50%) * ασφαλισμένο κεφάλαιο
90% < ποσοστό ζημιάς	70% * (ποσοστό ζημιάς % - 50%) * ασφαλισμένο κεφάλαιο

Διαδικασία: η στήριξη παρέχεται υπό την μορφή ετήσιας ποσοστιαίας χρηματοδοτικής εισφοράς επί της ασφαλιστικής εισφοράς προς τον ασφαλιστικό φορέα, επί της προσδοκώμενης αξίας παραγωγής, καλύπτοντας το 50% των ασφαλίστρων της προαιρετικής ασφάλισης.

Παρέμβαση

Π3-77-1.1

Σύσταση Ομάδων και Οργανώσεων Παραγωγών και Διεπαγγελματικών οργανώσεων στον τομέα της Γεωργίας

ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ (14.02.2025)

Πεδίο Εφαρμογής: σε όλη τη χώρα.

Κοινοτική Δαπάνη: **26,38 εκ. €**

Συνολική Δαπάνη: **31,18 εκ. €**

Αριθμός δικαιούχων: **150**

Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: **Ναι** - Μέτρο 9

Στόχος: η ενθάρρυνση των γεωργών – κτηνοτρόφων να συστήσουν/συμμετάσχουν σε συλλογικά σχήματα (ομάδες ή οργανώσεις ομάδων παραγωγών) στον τομέα της γεωργίας που θα ενισχύσουν τη θέση τους στην αλυσίδα αξίας της αγροδιατροφής.

Η υποβολή των αιτήσεων στήριξης ολοκληρώθηκε με συνολικό αριθμό 247 αιτήσεων και συνολικό προϋπολογισμό 52,3 εκατ. ευρώ.

Αντικείμενο: η στήριξη με τη μορφή επιχορήγησης σε νέες ομάδες, οργανώσεις παραγωγών όπως αναγνωρίζονται επίσημα από αρμόδια εθνική αρχή.

Δικαιούχοι: νέες ομάδες και οργανώσεις παραγωγών οι οποίες έχουν αναγνωριστεί επίσημα μετά τη δημοσίευση του ν.4384/2016 όπως ισχύει κάθε φορά και ανήκουν στην κατηγορία των Πολύ Μικρών, Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ).

Προϋποθέσεις:

Α) Ελάχιστος αριθμός μελών για ομάδες παραγωγών

- φυτικής παραγωγής: **12**
- ζωικής παραγωγής: **8** με ελάχιστη αξία διακινούμενης παραγωγής: **100.000 €**
- για βιολογικές ομάδες, ή νησιωτικές ή/και ορεινές περιοχές τα όρια μειώνονται σε: 6 μέλη για τη φυτική παραγωγή, 5 μέλη για τη ζωική και 50.000 € αξία διακινούμενης παραγωγής.

Β) Ελάχιστος αριθμός μελών για τις οργανώσεις παραγωγών

- φυτικής παραγωγής: **30**
- ζωική παραγωγής: **20** με ελάχιστη αξία παραγωγής **300.000 €**
- για βιολογικές ομάδες, ή νησιωτικές ή/και ορεινές περιοχές τα όρια μειώνονται σε: **15 μέλη**
- για τη φυτική παραγωγή, **10** μέλη για τη ζωική και **150.000 €** αξία διακινούμενης παραγωγής.

Γ) Δεν ενισχύονται συλλογικά σχήματα, μέλη των οποίων εφαρμόζουν επιχειρησιακό τομεακό πρόγραμμα για το ίδιο προϊόν ή έχουν επιδοτηθεί στο πλαίσιο του Μ9 του ΠΑΑ 2024-20.

Ποσά ενίσχυσης: επιχορήγηση σε ετήσια βάση, που αποτελεί ποσοστό επί της ετήσιας εμπορεύσιμης αξίας των προϊόντων, κατ' ανώτατο όριο: **10%, 8%, 6%, 4% και 2% για το 1ο, 2ο, 3ο, 4ο και 5ο έτος** μετά την αναγνώριση και **μέχρι 100.000 €/έτος**.

Επιλέξιμες δαπάνες: το ποσό στήριξης **δεν συνδέεται με επιλέξιμες δαπάνες ή κόστη**. Ωστόσο, στην αναλυτική λογιστική καταχώρηση των δαπανών κατά κατηγορία θα πρέπει να εμφανίζονται δαπάνες που είναι συναφείς με την υλοποίηση του επιχειρηματικού σχεδίου και τις λειτουργικές δαπάνες.

Διαδικασία: στήριξη υπό τη μορφή επιχορήγησης σε ετήσια βάση, που αποτελεί ποσοστό επί της ετήσιας εμπορεύσιμης αξίας των προϊόντων της ομάδας ή οργάνωσης παραγωγών, σύμφωνα με το Επιχειρηματικό Σχέδιο διάρκειας 5 ετών που οφείλουν να υποβάλλουν και το οποίο πρέπει να περιγράφει τις ενέργειες για τη μελλοντική ανάπτυξη των δραστηριοτήτων μέσω διατύπωσης δεσμευτικών στόχων.

Παρέμβαση

P3-77-2.1

Συστήματα Ποιότητας Γεωργικών Προϊόντων και Τροφίμων

Πεδίο Εφαρμογής: σε όλη τη χώρα.

Κοινοτική Δαπάνη: **30 εκ. €**

Συνολική Δαπάνη: **35,29 εκ. €**

Αριθμός δικαιούχων: **7.980**

Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: **Ναι** - Υπομέτρο 3.1

Στόχος: α) υποστήριξη της αύξησης της αξίας του γεωργικού προϊόντος στις αγροτικές περιοχές, μέσω της πιστοποίησης βάσει αναγνωρίσιμων προτύπων, β) δημιουργία συνθηκών για τη διασφάλιση υψηλών επιδόσεων ποιότητας για τα προϊόντα με εμπορεύσιμη ποσότητα, γ) καλύτερη πρόσβαση των παραγωγών στην αγορά με την αύξηση της αξιοπιστίας των συλλογικών φορέων ως σταθερών προμηθευτών πιστοποιημένου ποιοτικού προϊόντος δ) πιστοποίηση και ανάδειξη των ιδιαίτερων ποιοτικών - διατροφολογικών χαρακτηριστικών των ελληνικών προϊόντων και ε) υποβοήθηση του καταναλωτή για την αναγνώριση ελληνικών προϊόντων υψηλής διατροφικής αξίας και προϊόντων που αποτυπώνουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των περιοχών παραγωγής.

Αντικείμενο: στήριξη για **νέες συμμετοχές σε συστήματα ποιότητας**, που αποσκοπεί στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών γεωργικών προϊόντων με την αξιοποίηση των συστημάτων αυτών.

Δικαιούχοι: γεωργοί, φυσικά ή νομικά πρόσωπα και ομάδες γεωργών.

Προϋποθέσεις: επιλέξιμα συστήματα ποιότητας: α) Προστατευόμενες ονομασίες προέλευσης και γεωγραφικές ενδείξεις στον αμπελοοινικό τομέα (**Οίνοι ΠΟΠ/ΠΓΕ**), β) Προϊόντα Ειδικών Πτηνοτροφικών Εκτροφών (**προϊόντα Ε.Π.Ε.**) και γ) Εθνικά συστήματα Ποιότητας **AGRO**. Ενισχύεται η **νέα συμμετοχή στο σύστημα ποιότητας** ως νέα παραγωγική κατεύθυνση και δεν είναι επιλέξιμες συμμετοχές που έχουν χρηματοδοτηθεί στο Μέτρο 3.1 του ΠΑΑ 2014-2020. Αποκλείονται παραγωγοί ηλικίας >60 ετών και παραγωγικές κατευθύνσεις στις οποίες υλοποιείται Τομεακό Πρόγραμμα.

Ποσά ενίσχυσης: 100% των επιλέξιμων δαπανών.

Ανώτατο επιλέξιμο ετήσιο ποσό ενίσχυσης:

Α) Οίνοι (ΠΟΠ/ΠΓΕ) : 1.300 €

Β) Κρέας πουλερικών και αυγά ορνίθων: 3.000 €

Γ) **Agro 2.1 και 2.2:** 540-856 € (ανάλογα του μεγέθους της ομάδας γεωργών).

Επιλέξιμες δαπάνες: πάγιες δαπάνες για νέα συμμετοχή στο σύστημα ποιότητας, όπως αυτές ορίζονται στο κανονιστικό πλαίσιο του εκάστοτε συστήματος και δαπάνη για τη συμμετοχή σε νέα αναγνωρισμένα συστήματα ποιότητας που θα τεθούν σε ισχύ την περίοδο 2023-2027.

Διαδικασία: η ενίσχυση (εκτός ΟΣΔΕ) παρέχεται υπό την μορφή επιστροφής των επιλέξιμων δαπανών σε ετήσιες δόσεις **για μέγιστη διάρκεια 5 ετών**, που έχουν όντως πραγματοποιηθεί από τον δικαιούχο βάσει παραστατικών και βάσει απλοποιημένου κόστους στην περίπτωση των εθνικών προτύπων AGRO. Το ποσό ενίσχυσης διαφοροποιείται ανάλογα με τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνει ο κάθε παραγωγός στο πλαίσιο των επιμέρους υποχρεώσεων που απορρέουν από τις προδιαγραφές του εκάστοτε συστήματος ποιότητας.

Παρέμβαση

Π3-77-3.1

**Ανάπτυξη συνεργασιών μέσω
Επιχειρησιακών Ομάδων (ΕΟ) της
Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας**

ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ (12.09.2025)

Πεδίο Εφαρμογής: σε όλη τη χώρα.

Κοινοτική Δαπάνη: **60 εκ. €**

Συνολική Δαπάνη: **70,93 εκ. €**

Νέες ΕΟ: **394**

Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: **Ναι** - Μέτρο 16

Στόχος: ενισχύονται **Επιχειρησιακές Ομάδες (Ε.Ο.)**, οι οποίες αποτελούν σχήματα συνεργασίας φορέων/εταίρων με σκοπό την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας στην πρωτογενή παραγωγή, στον δασικό τομέα και στον τομέα των τροφίμων, την αναζήτηση νέων καλλιεργητικών πρακτικών και πρακτικών παραγωγής που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και την αξιοποίηση τεχνολογικών γνώσεων, νέων ή παραδοσιακών πρακτικών, ερευνητικών αποτελεσμάτων και οργανωτικών καινοτομιών και την ενσωμάτωσή τους στην πράξη μέσω πιλοτικών εφαρμογών.

Η υποβολή των αιτήσεων στήριξης ολοκληρώθηκε με συνολικό αριθμό 790 αιτήσεων και συνολικό προϋπολογισμό 354,8 εκατ. ευρώ.

Δικαιούχοι: τα μέλη της συνεργασίας φορέων (Επιχειρησιακή Ομάδα), τα οποία δύναται να διαθέτουν οποιαδήποτε νομική μορφή, να είναι Ερευνητικοί Οργανισμοί και λοιποί φορείς που αντιμετωπίζονται ως ερευνητικοί, μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και μέλη που δραστηριοποιούνται στους τομείς της γεωργίας, της δασοκομίας ή της κτηνοτροφίας: μεμονωμένοι παραγωγοί (ενεργοί γεωργοί) ή αναγνωρισμένη επαγγελματική οργάνωση (π.χ. αγροτικοί συνεταιρισμοί, ομάδες παραγωγών, οργανώσεις παραγωγών, κτλ.) με κύρια δραστηριότητα στον πρωτογενή τομέα.

Προϋποθέσεις: οι Ε.Ο. θα πρέπει να απαρτίζονται **από τουλάχιστον 2 μέλη** εκ των οποίων το ένα να **δραστηριοποιείται στους τομείς γεωργίας ή/και κτηνοτροφίας και δασοκομίας** και να δραστηριοποιούνται είτε σε **θέματα που αφορούν στο γεωργικό/δασικό/κτηνοτροφικό τομέα**, στον τομέα τροφίμων ή στο περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή. Επιπλέον, τα σχήματα συνεργασίας φορέων που διαθέτουν **συμφωνητικό συνεργασίας**.

Ποσά ενίσχυσης: ενίσχυση σε αιτήσεις με συνολικό Π/Υ από 300.000€ έως 500.000€ με 100% τόσο για τις **Επιχειρησιακές Ομάδες** που το έργο τους εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 42 της Σ.Λ.Ε.Ε. σχετικά με την παραγωγή και εμπορία γεωργικών προϊόντων, όσο και για αυτές που το έργο τους είναι εκτός. Η στήριξη δύναται να χορηγηθεί και μέσω καθεστώτος de minimis, με ποσοστό ενίσχυσης 100%.

Επιλέξιμες δαπάνες: δαπάνες που σχετίζονται με το εκάστοτε Επιχειρηματικό Σχέδιο των επιλέξιμων Ε.Ο.

Διαδικασία: η ενίσχυση παρέχεται στα μέλη της συνεργασίας της Ε.Ο. με τη μορφή επιχορήγησης με την υποβολή σχετικών παραστατικών για την πραγματοποίηση και εξόφληση δαπανών από μέλη της συνεργασίας.

Παρέμβαση

Π3-77-4.1

Στήριξη για τοπική ανάπτυξη μέσω του LEADER (ΤΑΠΤοΚ - Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων)

Πεδίο Εφαρμογής: σε 50 επιλέξιμες περιοχές, οι οποίες καλύπτουν έκταση ίση έως και 100% των επιλέξιμων περιοχών παρέμβασης LEADER, στις οποίες ο μόνιμος πληθυσμός ανέρχεται σε 10.000 - 150.000 κατοίκους. Ο εν λόγω περιορισμός δεν αφορά τα μικρά νησιά.

Κοινοτική Δαπάνη: **200 εκ. €**

Συνολική Δαπάνη: **236,15 εκ. €**

Αριθμός στρατηγικών: **50**

Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: **Ναι** - Μέτρο 19

Στόχος:

1. Ενίσχυση της διαφοροποίησης της οικονομίας (μεταποίηση και αγροδιατροφή)
2. Ενίσχυση επιχειρήσεων για τη βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής
3. Ενδυνάμωση του τοπικού κοινωνικού ιστού, μέσω κοινωνικών δράσεων
4. Βελτίωση ποιότητας ζωής τοπικού πληθυσμού και των μεταναστών / προσφύγων
5. Διατήρηση και βελτίωση των πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής
6. Προστασία και ανάδειξη φυσικού περιβάλλοντος
7. Ανάπτυξη της δικτύωσης, της συνεργασίας και της καινοτομίας.

Αντικείμενο: στήριξη δικαιούχων και μέθοδος για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση τοπικών ολοκληρωμένων αναπτυξιακών στρατηγικών, με τη συμμετοχή των εταίρων σε τοπικό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνίας των πολιτών, των τοπικών οικονομικών και κοινωνικών φορέων, προκειμένου να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά οι οικονομικές, κοινωνικές, περιβαλλοντικές και δημογραφικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι αγροτικές περιοχές.

Δικαιούχοι:

- A. **Υφιστάμενες ή νέες Ομάδες Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ)** ως προς τη δομή και τη σύνθεση της εταιρικής σχέσης.
- B. Στήριξη για την **υλοποίηση πράξεων στο πλαίσιο της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης** με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων: τοπικοί φορείς του δημόσιου ή του ευρύτερου δημόσιου ή συλλογικοί φορείς και οργανισμοί καθώς και ιδιωτικοί φορείς με καταστατικό σκοπό την υλοποίηση αντίστοιχων έργων, καθώς και φυσικά ή νομικά πρόσωπα.
- Γ. Στήριξη για τις **λειτουργικές δαπάνες** και την εμφύχωση: **ΟΤΔ** που υλοποιούν τις στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων.
- Δ. Αναφορικά με τα **έργα**: φυσικά και νομικά πρόσωπα σύμφωνα με τις προϋποθέσεις της εκάστοτε ΟΤΔ.

Προϋποθέσεις: το σύνολο των έργων στοχεύουν μόνο στην ανάπτυξη του δευτερογενή και τριτογενή τομέα της οικονομίας και βρίσκονται εντός της περιοχής εφαρμογής ή εντός Δήμου μέρος της οποίας αποτελεί περιοχή εφαρμογής.

Ποσά ενίσχυσης: δίνεται η δυνατότητα χορήγησης **προκαταβολών έως 50%**.

A. Στήριξη για την υλοποίηση έργων στο πλαίσιο της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων:

- τα ανώτατα ποσοστά στήριξης θα αφορούν σε κάθε κατηγορία ενέργειας που θα περιγράφεται στην τοπική στρατηγική, για τα έργα διατοπικής και διακρατικής συνεργασίας που υλοποιούνται από τις ΟΤΔ. **Ένταση ενίσχυσης: 100%**, προϋπολογισμός της προπαρασκευαστικής φάσης ≤ 15.000 € και $\leq 10\%$ του συνολικού προϋπολογισμού.
- Σύνολο πράξεων **ιδιωτικού χαρακτήρα ≤ 300.000 €.**
- Σύνολο δημόσιων πράξεων και πράξεων που αφορούν σε **μεταποίηση γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα γεωργικό προϊόν ≤ 400.000 €.**
- **Άυλες πράξεις ≤ 20.000 €** με εξαίρεση τις πράξεις που αφορούν σε σχέδια συνεργασίας, που έχουν επιλέξιμο προϋπολογισμό ≤ 40.000 € ως προς το σκέλος ενίσχυσης σύστασης και λειτουργίας του συνεργατικού σχήματος.

B. Στήριξη για τις **λειτουργικές δαπάνες και την εμφύχωση: 100%** των επιλέξιμων δαπανών ως επιχορήγηση και μπορεί να ανέλθει μέχρι το **25%** της συνολικής δημόσιας δαπάνης που πραγματοποιείται στο πλαίσιο της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων και του τοπικού προγράμματος. Οι δαπάνες εμφύχωσης του τοπικού πληθυσμού **$\geq 5\%$ των λειτουργικών δαπανών.**

Επιλέξιμες δαπάνες: δαπάνες για την υλοποίηση στο πλαίσιο της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων και λειτουργικές δαπάνες/δαπάνες εμφύχωσης του τοπικού πληθυσμού.

Διαδικασία: επιχορήγηση των δικαιούχων με επιστροφή επιλέξιμων δαπανών που έχουν όντως πραγματοποιηθεί.

Παρέμβαση

Π3-78.1**Εκπαίδευση - κατάρτιση γεωργών – δασοκόμων****ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ (17.10.2025)****Πεδίο Εφαρμογής:** σε όλη τη χώρα.**Κοινοτική Δαπάνη: 92 εκ. €****Συνολική Δαπάνη: 108,44 εκ. €****Αριθμός δράσεων: 8.542****Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: Ναι – Μέτρο 1**

Στόχοι: η **παροχή εκπαίδευσης και κατάρτισης γεωργών - δασοκόμων** (ειδικά μέσα από σύγχρονες μεθόδους). Η Εθνική Επιτροπή του AKIS με τη συνδρομή των αρμόδιων φορέων/ υπηρεσιών, που εμπλέκονται στον προγραμματισμό και υλοποίηση δράσεων, θα προχωρήσει αποτελεσματικά σε προκήρυξη ή εκπόνηση στοχευμένων μελετών που αφορούν σε θέματα εκπαίδευσης-κατάρτισης και παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών - υπηρεσιών υποστήριξης καινοτομιών.

Δικαιούχοι: πάροχοι με **τεκμηριωμένα εξειδικευμένη γνώση** του αντικειμένου της κατάρτισης. Τα κλασσικά προγράμματα κατάρτισης (Α) θα υλοποιηθούν από πιστοποιημένο πάροχο επαγγελματικής κατάρτισης **με αποδεδειγμένη εξειδίκευση** στον αγροτικό τομέα. Ειδικά για την κατάρτιση των γεωργών νεαρής ηλικίας της παρέμβασης Π3 -75.1 «Εγκατάσταση γεωργών νεαρής ηλικίας » ως πάροχος ορίζεται ο ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ.

Ωφελούμενοι: γεωργοί, κτηνοτρόφοι, μελισσοκόμοι, δασοκόμοι, κ.λπ., με έμφαση στους επωφελούμενους από άλλες παρεμβάσεις στο πλαίσιο των ειδικών στόχων του Στρατηγικού Σχεδίου, όπως π.χ. οι «Νέοι Γεωργοί», αλλά και ευρύτερα νεοεισερχόμενους στο επάγγελμα, μέλη των Επιχειρησιακών Ομάδων της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης καινοτομίας, οι δικαιούχοι δράσεων για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή, καθώς και την ανταγωνιστικότητα.

Προϋποθέσεις: οι προτάσεις πρέπει να αναφέρουν λεπτομερώς τη σχετική **τεχνογνωσία του εκπαιδευτή ή των εκπαιδευτών**. Ο φορέας παροχής της εκπαίδευσης/κατάρτισης πρέπει να έχει **εμπειρία στην εκπαίδευση/κατάρτιση ενηλίκων**. Πρόσωπο/Φορέας που θα επιλεγεί να έχει πλήρη-αποδεδειγμένη γνώση των γεωγραφικών ανισοτήτων και των αναγκών των αγροτικών περιοχών.

Ποσά ενίσχυσης:

α) **Κλασσικά προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης:** 100% επί των πραγματικών επιλέξιμων δαπανών. Για υποχρεωτικά προγράμματα εκπαίδευσης νέων αγροτών μέσο κόστος/ δράση εκπαίδευσης (20 ατόμων): **46.000 € (Κόστος/μαθητώρα: 7,7 ευρώ)**. Για βραχυχρόνια προγράμματα κατάρτισης αγροτών με τηλεεκπαίδευση μέσο κόστος/δράση: **8.500 € (μ.ο. 25 συμμετέχοντες, κόστος/μαθητώρα: 4,5 €)**, ενώ για προγράμματα με φυσική παρουσία κόστος/ μαθητώρα: **7,7 €**.

β) **Λοιπές δράσεις κατάρτισης:** **κατά 80% στο εσωτερικό**. Μέσο κόστος/δράση εσωτερικού: 9.500 € (κατά μ.ο. 10 συμμετέχοντες/δράση), ενώ για δράσεις εξωτερικού μέσο κόστος: 18.000 € (κατά μ.ο. 10 συμμετέχοντες/δράση). Μέγιστο κόστος έως 23.000 €/δράση (για δράσεις εξωτερικού).

Συνολικά μέσο προϋπολογιζόμενο κόστος για το σύνολο των λοιπών δράσεων: 11.000 €.

Επιλέξιμες δαπάνες: α) αποζημίωση εκπαιδευτών, καθοδηγητών, συντονιστών / διευκολυντών ομάδων συζήτησης και λοιπού προσωπικού που αφορούν αποκλειστικά στην υλοποίηση της σχετικής ενέργειας, β) μετακίνηση, διαμονή και διατροφή προσωπικού και συμμετεχόντων, γ) απαραίτητες δαπάνες υλοποίησης της κατάρτισης και των λοιπών δράσεων απόκτησης δεξιοτήτων, όπως υλικό κατάρτισης και πρακτικής άσκησης, δαπάνες που συνδέονται με τις εγκαταστάσεις, απαιτούμενος εξοπλισμός, κ.λπ., δ) λειτουργικές δαπάνες και δαπάνες τακτικής επιμόρφωσης του προσωπικού, ε) δαπάνες ανατροφοδότησης και αξιολόγησης της δράσης από τους ωφελούμενους, στ) επενδυτικές δαπάνες (για έργα επίδειξης σε αγρούς) και ζ) δαπάνες οργάνωσης και υλοποίησης των επιδείξεων, των ομάδων συζήτησης, των πιλοτικών εργαστηρίων.

Διαδικασία: η κατάρτιση - εκπαίδευση, διάρκειας 25-350 ωρών, θα διαφοροποιείται ανάλογα με το αντικείμενο και την ομάδα στόχο. Η μορφή της παρεχόμενης εκπαίδευσης - κατάρτισης δύναται να είναι δια ζώσης, ή μέσω τηλε-εκπαίδευσης ή συνδυασμός των ανωτέρω και μπορεί να υλοποιηθεί μέσω των εξής: α) Κλασσικά προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης με παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας (μη τυπικής εκπαίδευσης), β) Ομάδες Συζήτησης - farmers/discussion groups με σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας, γ) Επιδείξεις - Επισκέψεις επιδεικτικών αγρών - επιδεικτικών δασών, δ) Πιλοτικά εργαστήρια, ε) Ανταλλαγές ομότιμων (γεωργών-δασοκόμων) και στ) Mentoring-Ατομική Καθοδήγηση.

Παρέμβαση

P3-78.2

Συμβουλευτικές υπηρεσίες γεωργών και δασοκόμων και λοιπών ενδιαφερόμενων ομάδων (stakeholders) καθώς και κατάρτιση Γεωργικών και Δασοκομικών Συμβούλων

Πεδίο Εφαρμογής: σε όλη τη χώρα.

Κοινοτική Δαπάνη: 53 εκ. €

Συνολική Δαπάνη: 62,95 εκ. €

Αριθμός Συμβουλών: 43.550

Υπήρχε στο ΠΑΑ 2014-22: Ναι – Μέτρο 2

Δράση 1:
Παροχή Συμβουλών

Στόχοι: παροχή **εξειδικευμένων συμβουλών στους/στις γεωργούς-δασοκόμους**, οι οποίες θα καλύπτουν μια ευρεία γκάμα θεμάτων όπως οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές διαστάσεις και θα παρέχουν σύγχρονες τεχνολογικές και επιστημονικές πληροφορίες, καθώς και διαμεσολάβηση για την καινοτομία, με στόχο τη βελτίωση συνολικά της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής γεωργίας και την επιθυμητή αλλαγή στην ελληνική γεωργία-κτηνοτροφία.

Αντικείμενο γεωργικών συμβουλών: φυσικοί πόροι, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, αλληλεπίδραση γεωργίας/ δασοκομίας και βιοποικιλότητας, διατήρηση της βιοποικιλότητας, του τοπίου και των εγχώριων γενετικών πόρων, τεχνολογικές και επιστημονικές πληροφορίες, θέματα κυκλικής βιοοικονομίας, λήψη αποφάσεων, συμβουλευτική υποστήριξη /mentoring, θέματα ευζωίας των ζώων και ορθής χρήσης κτηνιατρικών και φυτοπροστατευτικών φαρμάκων, ψηφιακές υπηρεσίες και ενσωμάτωση τεχνολογικών επιτευγμάτων στην παραγωγική διαδικασία, κοινωνική αιρεσιμότητα, εργατική νομοθεσία και καινοτομία.

Δικαιούχοι: **Δομές/Φορείς Γεωργικών - Δασοκομικών Συμβουλών και συμπράξεις αυτών**, που θα είναι ικανές να παρέχουν 'ολιστικές' συμβουλές και **ειδικά εκπαιδευμένοι σύμβουλοι** που δύνανται να δρουν ως **διαμεσολαβητές καινοτομίας** παρέχοντας υπηρεσίες υποστήριξης καινοτομιών των Επιχειρησιακών Ομάδων (ΕΟ) και της διάχυσης των γνώσεων που παράγονται από αυτές.

Ωφελούμενοι: **γεωργοί, κτηνοτρόφοι, μελισσοκόμοι, δασοκόμοι**, κ.λπ. (γυναίκες και άνδρες - αρχηγοί και μέλη γεωργικών εκμεταλλεύσεων, ομάδων, δασοκτήμονες και δασοκόμοι κ.λπ.). Η πρόσβαση των ωφελούμενων στο Σύστημα Παροχής Συμβουλών είναι εθελοντική.

Προτεραιότητα έχουν: νέοι γεωργοί και νεοεισερχόμενοι γεωργοί και γενικότερα οι δικαιούχοι των παρεμβάσεων του Πυλώνα II και τα μέλη Ομάδων/Οργανώσεων παραγωγών σε κλάδους που δεν υλοποιείται Τομεακό Πρόγραμμα.

Προϋποθέσεις: οι σύμβουλοι πρέπει να λαμβάνουν υποχρεωτικά την κατάλληλη τεχνική και μεθοδολογική εκπαίδευση/κατάρτιση και ιδιαίτερα σε θέματα υποστήριξης καινοτομιών με έμφαση στην αλληλεπιδραστική καινοτομία, στη διαμεσολάβηση και στην απόκτηση ψηφιακών δεξιοτήτων. Οι **συμπράξεις φορέων θα πρέπει να είναι εγγεγραμμένοι στα σχετικά μητρώα** του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ή άλλης αρμόδιας Εθνικής Αρχής.

Ποσά ενίσχυσης: **100% επιλέξιμων δαπανών - έως 1.500 €/συμβουλή με μέγιστο αριθμό συμβουλών 3.**

Επιλέξιμες δαπάνες: το κόστος των παρεχόμενων συμβουλών, δαπάνες για ενοίκια ή/και γενικά κόστη και λοιπά κόστη που απορρέουν άμεσα από την αμοιβή παροχής της συμβουλής.

Διαδικασία: **α)** προσέγγιση και ενημέρωση δυνητικών ωφελούμενων, **β)** ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης, **γ)** παροχή και εφαρμογή συμβουλής και **δ)** εκ των υστέρων αποτίμηση.

Δράση 2:

Εκπαίδευση-Κατάρτιση (αρχική και συνεχιζόμενη) των συμβούλων

Στόχοι: η αρχική και συνεχιζόμενη κατάρτιση των γεωργικών συμβούλων.

Αντικείμενα: α) Τυπικά - κλασσικά προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης με παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας, β) Ομάδες Συζήτησης (ΟΣ) - discussion groups με σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας, γ) Επιδείξεις - Επισκέψεις επιδεικτικών, δ) Πιλοτικά εργαστήρια (pilot workshops) και ε) Ανταλλαγές ομοτίμων (συμβούλων).

Δικαιούχοι: πιστοποιημένοι Φορείς-Πάροχοι επαγγελματικής γεωργικής, αγροτικής ή δασοκομικής εκπαίδευσης-κατάρτισης και αντίστοιχης ειδικότητας εξειδικευμένοι πιστοποιημένοι εκπαιδευτές/τριες.

Ωφελούμενοι: Γεωργικοί - Δασικοί Σύμβουλοι εγγεγραμμένοι στο σχετικό μητρώο, που είναι ικανοί να παρέχουν αξιόπιστες και ανεξάρτητες 'ολιστικές' συμβουλές, καθώς και να δρουν ως **διαμεσολαβητές καινοτομίας (innovation broker/facilitator)** παρέχοντας υπηρεσίες υποστήριξης καινοτομιών διαμέσου της ενεργούς συμμετοχής τους στη συγκρότηση και λειτουργία των Επιχειρησιακών Ομάδων (ΕΟ).

Προϋποθέσεις: οι Φορείς Εκπαίδευσης πρέπει να έχουν εμπειρία στην εκπαίδευση/κατάρτιση ενηλίκων, να είναι πιστοποιημένοι, καθώς και να διαθέτουν εξειδικευμένους πιστοποιημένους εκπαιδευτές στις αντίστοιχες ειδικότητες.

Ποσά ενίσχυσης: για τυπικά-κλασσικά προγράμματα μέσο κόστος/δράση εκπαίδευσης (15 ατόμων) **12.000 Ευρώ** (Κόστος/μαθητοώρα: 12 ευρώ) και για τα λοιπά προγράμματα εκπαίδευσης μέσο κόστος/δράση εκπαίδευσης (6 ατόμων, τα λοιπά προγράμματα θα καλύψουν το 40% των συμμετεχόντων στα τυπικά κλασσικά προγράμματα) **11.000 Ευρώ** (Κόστος/μαθητοώρα: 12 ευρώ).

Επιλέξιμες δαπάνες: α) αποζημίωση εκπαιδευτών, συντονιστών και λοιπού προσωπικού, β) έξοδα μετακίνησης και διαβίωσης προσωπικού και συμμετεχόντων, γ) δαπάνες απαραίτητες για την υλοποίηση της κατάρτισης, δ) λειτουργικές δαπάνες και δαπάνες τακτικής επιμόρφωσης προσωπικού, ε) δαπάνες ανατροφοδότησης και αξιολόγησης της δράσης από τους ωφελούμενους και στ) επενδυτικές δαπάνες οργάνωσης και υλοποίησης επιδείξεων σε αγρούς, ομάδων συζήτησης και πιλοτικών εργαστηρίων.

Διαδικασία: η μορφή της παρεχόμενης εκπαίδευσης - κατάρτισης δύναται να είναι δια ζώσης, ή μέσω τηλε-εκπαίδευσης ή συνδυασμός των ανωτέρω διάρκειας 50-300 ωρών.

 cap4you.gr

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε η χορηγούσα αρχή μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνες για αυτές.

ΑΓΡΟ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΙΚΕ

 agrenaos.gr

Η ΕΔΡΑ ΜΑΣ

 Φαέθοντος 14
Τ.Κ. 11363, Αθήνα

@ info@agrenaos.gr

 +30-211 418 5091

 +30-211 418 5092

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

 Μέλιου 23 & Φραντζή
Τ.Κ. 24500, Κυπαρισσία

@ messinia@agrenaos.gr

 +30-27610 24985

 +30-27610 24650